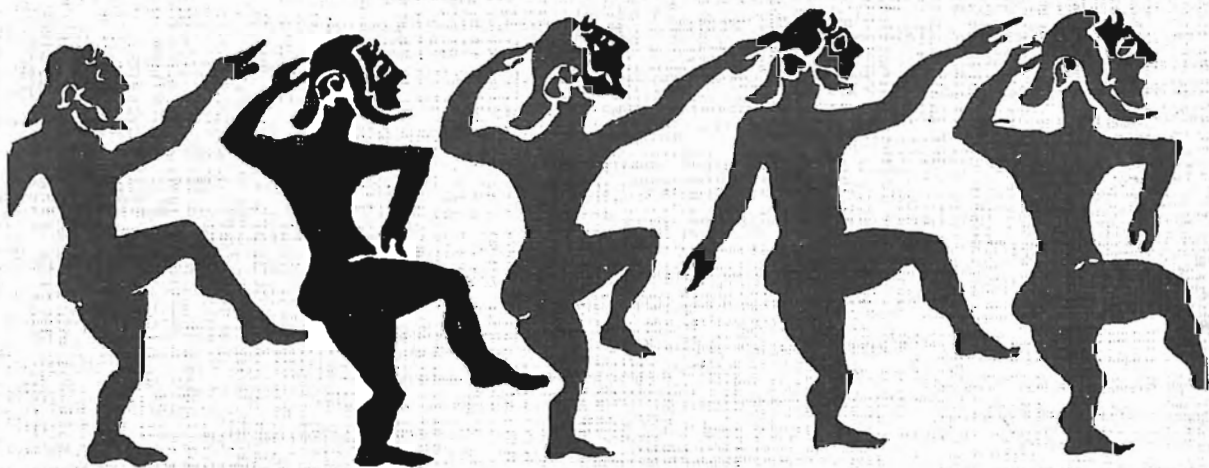

BOL WERK

7^e Jaargang no. 4

OBRECHT

DE WEG NAAR HET
GOEDE BOEK!..

Alle goede boeken vindt U bij ons in voorraad.
Loopt U zo nu en dan eens binnen.

BOEKHANDEL O B R E C H T
A.J.M. v.d. WAART

Willemsparkweg 74
telefoon: 79.02.33 Amsterdam - Zuid

I
N
S
T
I
T
U
T

ANNO
1913

S C H O E V E R S

Beroepsopleidingen:

SECRETARESSE, ASS.-SECRETARESSE, RECEPTIONISTE,
STENOYPIST(E)

Diverse cursussen:

MODERNE TALEN (BEGINNERS, GEVORDERDEN;
HANDELCORRESPONDENTIE, CONVERSATIE)
STENO, TYPEN, BOEKHOUDEN, M.B.A., MIDDENSTAND, ETC.

Vraagt prospectus - Adviezen zonder verplichting

VAN BAERLESTRAAT 11-13
TELEFOON 72 31 28 - 72 71 56 - AMSTERDAM-Z.

SPORTING GOODS CY N.V.

DIR. H. EILERS

De leverancier van het
PIUS X schooltenu !!

48, CORN. SCHUYTSTRAAT
AMSTERDAM

TELEFOON 79 67 57

BOLWERK

OFFICIEEL ORGAAN VAN DE LEERLINGENVERENIGING PIUS X

HOOFDREDAKTEUR:

piet monsmma

REDAKTIE:

carin brian
anneke verschouten
ciel hatinga
 verschure
tonny huisman

ILLUSTRATIE:

silvia kudding
roy ferouge
(leo stok)

MENTOR:

dr. j. van loenen

INHOUD

Woede
De rosse vuurdoorn
Morele Herbewapening
Speel, jonge wind
Vlucht in de dood
Griekenland
Marrakech
De man in de
 verschoten regenjas
Boekje open over
 „Boekje Open“
Kennedy
Bezinnen ? Bezou —
 Bezonnen !!
Programma van het
 bestuur van onze
 Leerlingenvereniging
Onze Stoa
Kroniek

REDAKTIONEEL

Het doet ons altijd genoeg te bemerken, dat Bolwerk gelezen wordt en niet na het opslaan van de kroniek direkt in de prullemand verdwijnt.

Het wel en wee van de STOA is Arno Böckling jarenlang aan 't hart gegaan; in zijn artikelen over dit instituut heeft hij ons duidelijk getoond dat Stoa is, wat de leden er van willen maken. De huidige discussie in en over de Stoa heeft bij sterk gestimuleerd en hierin is dan een bewijs, dat het zin heeft een schoolblad samen te stellen.

Ook de oproep in het vorige nummer gedaan om nieuwe redactieleden, is niet onbeantwoord gebleven. De redactie is verrijkt met Ciel Hatinga Verschure en Anneke Verschouten, zodat nu het vrouwelijke element overheerst.

Met een vrouwelijke praeses is dit een unicum, dat wel niet gauw meer zal voorkomen.

Piet Monsma volgde Harry Broekman op in de functie van hoofdredakteur; het nummer dat u nu in uw knuistjes klemt is nog o.l.v. laatstgenoemde samengesteld.

Het verslag van de reis naar Griekenland deze zomer door 'n aantal piustieners gemaakt, beslaat een groot gedeelte van deze aflevering. Wij danken de samenstellers en ook Leo Stok die het illustreerde, voor de grote moeite die zij zich hebben getroost ons mee te laten delen in hun Griekse vreugde

Rest ons nog al onze lezers een prettige kerstvakantie, een Zalig Kerstfeest en een Gelukkig Nieuwjaar toe te wensen.

Redactie

WOEDE.

'Hans, ik wil je even onder vier ogen spreken; ik weet, je hebt er in tijden al geen last meer van gehad, maar dokter Meyer vond dat je toch maar 'ns langs moest komen.' De vader stond van zijn stoel op achter een indrukwekkend bureau; Hans zat op een gewone stoel met zijn rug vlak tegen het kleine raam; hij wreef zenuwachtig over zijn broekspijpen.

'Ja, Pa.'

'Wel, ik heb met dr. Meyer voor drie uur morgenmiddag afgesproken . . . maar praat er niet over, niemand hoeft het te weten . . . ach, dat weet je zelf ook wel.'

Het was wat donker in de studeerkamer, en dat gaf een onbehaaglijke sfeer zo met al die boeken en ouderwetse schilderijen aan de muur. De grote, zwaargebouwde man stopte zijn pijp voor de derde maal en, neerkijkende op zijn zoon, hernam hij:

'Wel, Hans, ik hoop dat je het niet vervelend vindt om weer naar dr. Meyer te moeten gaan, terwijl je er in tijden geen last meer van hebt gehad, maar hij zei dat er wel eens mensen aan gestorven zijn omdat zij niet bijtijds weer naar de psychiater gingen . . .'

Er hing een korte stilte . . . — als in een biechtstoel, dacht Hans.

'Wil je nog iets vragen?'

'Nee.'

'Nou, dan heb ik het mijne gezegd.'

En zonder iets te zeggen stond Hans op en verliet de studeerkamer van zijn vader, de lichte gang op. In de salon, viel hij in een fauteuil en sloeg de krant op, die hij uit de bus had gehaald. Hij wilde juist de strips gaan lezen, toen hij zag:

„VROUW VERMOORDT — IN WOEDEAANVAL — HAAR MAN”

Hij keek even van die kop op, maar bepaalde toen toch zijn aandacht tot het stripverhaaltje. Daarna legde hij uit een soort verveling zijn hoofd op de rand van de rugleuning; zo staarde hij een paar sekonden lang naar het plafond en naar een paar voorname personages uit de 18e eeuw, die aan de muur hingen; toen hij klein was had hij er stomverbaasd over gestaan dat zij je altijd aankijken, ook al stond je bij het raam of bij de schouw — hij moest eventjes flauw glimlachen.

Toen zijn moeder binnenkwam om de tafel te dekken, vond hij dat hij niet kon blijven niets-doen; daarom pakte hij de krant maar weer en ging een artikel over de gevolgen van de laatste loonronde lezen. :

De volgende dag was het koud, maar glashelder weer; slechts hier en daar hingen een paar witte, dunne wolkjes boven de stad. De bomen waren al helemaal kaal en Hans zag, toen hij de deur opendeed, hoe de wirwar van takken in het water van de gracht weerspiegelde. Het was al kwart voor drie, en hij moest haast maken om op tijd bij die Meyer te komen. De gebruikelijke, ingewikkelde manipulaties om zijn fiets naar buiten te rijden en tegelijkertijd de zware deur open te houden, gelukten maar half, zodat er een paar flinke krassen op de deur kwamen. Daarna droeg hij zijn fiets de stoep af en draaide hem met een snelle zwaai in de rijrichting van de weg, waarbij het voorwiel rakelings langs de nylons van de een of andere opgedirkte tante scheerde, die verschrikkelijk begon te vloeken. Hij negeerde haar, sprong op zijn fiets en reed weg.

Hij was die dag nerveuzer geweest dan andere dagen; hij had 's ochtends een kopje laten vallen en pa's duimstok gebroken. Pa was niet kwaad geworden, waarschijnlijk uit een soort medelijden, omdat Hans 'het toch al zo moeijlijk heeft' — zoals hij zijn moeder dat eens had horen zeggen. Hij had gedacht, dat het afgelopen was met zijn vlagen en nu opeens belt die Meyer weer op; dat had hem zo opgewonden gemaakt.

Vlak voor hem langs schoot, uit een zijstraat, een auto, die plotseling met knarsende remmen stopte. De chauffeur, een man met een rood hoofd en toegeknepen valse oogjes, begon te razen omdat hij had moeten uitkijken, de stommerd; en als antwoord op Hans' vraag of zijn ochtendhumeur nu nog niet over was, werd de man zo woest, dat Hans maar gauw doorreed. Omdat er 'n paar meter verderop een agent stond, keek hij strak voor zich uit, alsof hij een 'rein geweten' had.

Halverwege het huis van Meyer zag hij, dat het al over drieën was. Hij had geen zin om te laat bij die Meyer te komen, maar ook niet om harder te gaan rijden; en omdat het laatste tegen het eerste opwoog, bleef hij in hetzelfde slakketempo doorfietsen. En met een snijdende gil van zijn verroeste fiets, stopte hij voor een stoplicht dat hij net op tijd in de gaten had gekregen; hij had eigenlijk door willen rijden, als er niet weer zo'n agent had gestaan.

Hij was bang, en hij was kwaad. Bang, dat zijn vlagen weer zouden terugkomen, — waarom zou Meyer hem anders willen zien — en dat alle narigheid van vroeger terug zou komen; wie weet, moest hij weer naar zo'n gesticht. Kwaad was hij op alles, op die agenten, die stoplichten, en op Meyer.

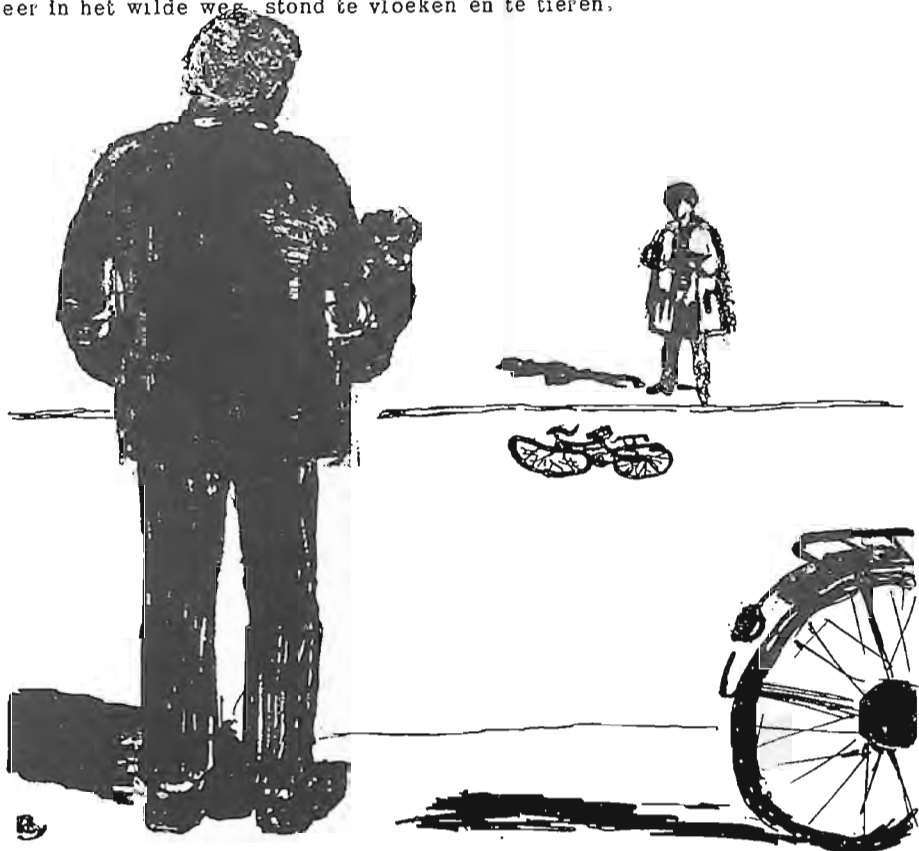
Zenuwachtig riep hij hardop, dat het hem niets kon schelen dat hij te laat bij Meyer zou komen. De andere mensen die ook op het stoplicht wachtten, werden uit hun gedachten opgeschrikt bij die luide schreeuw en zij keken hem en elkaar aan, alsof zij vragen wilden of hij wel normaal was. Hans schaamde zich echter helemaal niet over die uitbarsting; die even omhoogkomende woede gaf hem zelfs een prettig verwarmend gevoel, zoets als de opwinding op de dag voor Sinterklaas of voor zijn verjaardag, toen hij een kind was, bij voorbeeld.

Hij wist niet wat er met hem aan de hand was; de hele dag had hij ondanks zijn zenuwachtigheid, nogal passief doorgebracht en nu, opeens, maakte zich een zekere opwinding van hem meester. En toen het stoplicht eindelijk weer op groen sprong, reed hij impulsief een heel stuk harder.

Hij reed een smalle hobbelige straat in, waaraan hij de voorkeur gaf boven een brede geasfalteerde parallelstraat, omdat daar zoveel stoplichten waren. Hij reed nu veel sneller, staande op zijn trappers; hij lette niet op de kruispunten; hij reed de zijstraat voorbij die naar het huis van Meyer leidde — wat kon het hem ook schelen — hij reed gewoon door, omdat hij in al het andere géén zin had. Zigzaggend over de weg, schreeuwend, vloekend op alles waarop je vloeken kunt, reed hij tot ver buiten de stad, waar hij in een onverwachte zwenking, met een harde klap, midden op de weg viel.

En toen het zwart voor zijn ogen verdwenen was, zag hij een kleine dubbele witte vlek, vlak boven het beton, groter en groter en groter worden. Vaag besefte hij, dat dat een dreiging was waarvoor hij vluchten moest. Daarom gooide hij de fiets van zich af, stond op en rende naar de wegkant. De auto over-

reed echter wèl zijn fiets. De automobilist die waarschijnlijk haast had -- hij reed door -- werden nog een paar vuiligheden nageroepen. En aan de wegkant stond daar nu een lange, tengere jongen, hijgend van opwinding en emotie die de ene keer tegen een voorbijrijdende fietser, de andere keer in het wilde weg, stond te vloeken en te tieren.

Er reed op de fiets een neger voorbij.

Zeg verschroefde meloen wat doe je daar! Hé, zwart figuur!

En met een gezicht of het hem eigenlijk niets interesseerde hoe hij aangesproken werd, sprong de neger van zijn fiets, stroopte zijn mouwen op en liep met langzame, maar vastberaden en zekere stappen op de jongen toe.

'Zeg, nikker, nou moet je niet kwaadaardig worden, hè. Nou moet je niet gaan denken, dat je me aankunt hè. Begrijp je dat, stuk schoensmeer!'

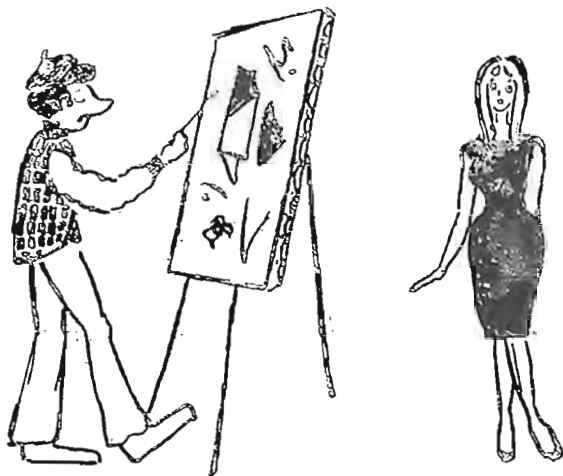
De forse, dreigende figuur van de neger die hem naderde, maakte Hans toch een klein beetje bang. En toen de neger vlak bij hem stond en hem, met diezelfde, ongeïnteresseerde blik in de ogen keek, zei deze opeens, met een soort verbazing in zijn stem:

'Die knaap is gèk!'

En de neger liep naar zijn fiets, en reed weg.

Guus Nijsten 6d

DE ROSSE VUUR- DOORN

Een loodgrijze lucht, waaruit onafgebroken een miserabele motregen valt, die vandaag iedereen schijnt te deprimeren, hangt boven de stad. Door het vuile raam, grauw door de weerkaatsing van de lucht, komt slechts een vage, valse divergerende bundel licht, die maar enkele meters de kamer binnendringt. Alleen 's zomers als de zon helder aan een strakblauwe hemel staat en de ruit, bevrijd van de door de regen achtergelaten smerige stofdeeltjes, er helder uitziet, wordt het zolderatelier in zijn geheel verlicht.

Atelier kan men het eigenlijk niet noemen; oorspronkelijk was het een zit-slaapkamer, maar daar het voor dit gebruik net iets te groot was, hadden degenen die hier getracht hadden te wonen, door de beklemming die deze ruimte hun gaf, en door de leemte die er onzichtbaar hing, na een niet al te lange tijd de kamer opgezegd. En, aan te nemen naar de voorwerpen die ze hier achtergelaten of vergeten hadden, in een soort vlucht het huis verlaten. Voor een echt atelier is het echt wel wat te klein en bovendien is er dan werkelijk een gebrek aan voldoende licht om bij te werken, maar voor mij was het juist de geschikte ruimte waar ik een hele tijd naar gezocht had, en zodoende heb ik het ingericht als een zolder zit- en slaapatelier.

Om de duistere situatie te veranderen, had ik door het aansteken van een zelfgemaakte lamp, gemaakt door het vel van een overreden kat af te stropen en dit over een bolvormig geraamte waarin een lamp gemonteerd was, te spannen getracht de schemering te doorbreken. Maar omdat het loodgrijze buitens en het katgrijze (want de kat was in het normale leven slechts een doodgewone grijze zwerverskat geweest) binnenlicht volkomen tegen elkaar indruisten, was er slechts op mijn werktafel, die op de binnenraaklijn der twee verschoten lichtschijnsels stond, een bolvormige lichtval aanwezig.

Ik was zo maar een keer ijverig bezig met passer en liniaal om een idee op schaal uit te werken. Ik was nog niet vergevorderd, wat ook niet anders kon daar ik slechts de bestaande richtingen volgde: realisme en surrealisme, kubisme en goghisme, er bestond nog geen marcelisme of alerisme, welke richtingen zeker zullen gaan uitwerken, als ik eenmaal een eigen stijl had gevonden. Ik was kwartwege gevorderd, toen een schril geluid het eeuwig aanhoudend geruis van de regen onderbrak. Daar ik niet in het bezit was van radio, telefoon of een ander geluidgevend voorwerp, moest het de bel zijn. Het was de bel. Het was Anette.

Wanneer had ik haar voor het laatst gezien? Gisteren, eergisteren? Het kon net zo goed verleden week of verleden maand zijn geweest. Mijn gedachten waren de laatste tijd zo beneveld, door feesten, drank, sigaretten, inspiratie, ideeën, gedachten, gedachten . . . en nogmaals gedachten. Gedachten over mezelf, mijn bestaan, het reële en het irreële. Het was Anette.

Een aardig ietwat knap meisje moest haar al heel wat jaren kennen. Ze was gekleed in een blauw mantelpakje, waaronder zij een blauwe col droeg, zwarte slobkousen gestoken in een paar elegante schoenen die eigenlijk niet pasten in het geheel. Het bleke gezicht slechts hier en daar wat opgemaakt, de lange blonde haren die tot haar schouders kwamen. Ze moest naar de kap per zijn geweest, want ik kon me nog herinneren dat haar haar de vorige keer langer was.

Het was Anette.

Ik had haar ontmoet op de kunstakademie waar ik haar toegewezen kreeg als model. Ze heeft hier ook nog voor me geposeerd. Doch ik had haar verkubisme tzeerd omdat ik niet in staat was haar in realiteit te schilderen zonder dat haar liefelijke trekken die er onwillekeurig toch aanwezig waren overgingen in te grote vlakken. Ondanks deze reden was ze er toch erg kwaad om geworden, maar er was toch een soort verstandhouding tussen ons gekomen. Ze waardeerde me, omdat ik de academie afgelopen was en ik waardeerde haar omdat zij mij waardeerde.

Het was Anette.

Ze begroette me zonder meer; ik beantwoordde haar groet, pakte hoffelijk haar jas aan en vervolgde mijn afgebroken werk.

Zonder een woord te zeggen ging ze naast me staan. Geen stimulerende woorden, geen aanknopingspunten tot een gesprek. Ze stond alleen te staan en ze keek of liever gezegd, staarde. Ik voelde dat ze niet naar mijn werk staarde, want meestal kon ik niet meer doorwerken als ze naast me stond en op mijn handen keek. Ze keek ergens naar een punt op de grond over mijn tekentafel heen. Ik voelde dat er iets mis ging: aan de bedrukte stemming, aan het plotseling wegvallen van mijn animo en aan haar. Ze straalde een soort regenkoude van haar af, zodat het kil om me heen werd en steeds zei ze maar niets. Ik legde potlood en passer neer, bood haar een sigaret aan en rolde zelf een shagje en gaf haar vuur. Ze liet zich op de sofa vallen, regelmatig zenuwachtig trekkend aan haar sigaret. Doordat het nagloeiende eind door het vuur bijeengestremgeld werd gehouden, viel de vuurkop bij het aftikken op het groene tapijt, en lag daar als een oranje bes op een groene sierheester. Als een vuurdoorn, als een Pyranca'n'thea cocci'na. Ik zag het vuur langzaam doven, afsterven, zodat er slechts een klein hoopje as overbleef in het middelpunt van een ronde bruine rand.

Plotseling vroeg ze me:

'Heb je je ouders al geschreven?'

'Nee. Waarom plotseling dat?'

'Vorige keer had je me beloofd hen te schrijven.'

'Waarom zou ik ze schrijven, ik heb toch niets meer aan hen te danken!'

'Je hebt aan hen alles te danken,' antwoordde ze me met een moederlijke stem.

'Waar bemoei je je mee. Hoe ik leef gaat hen niets aan, dus daar hoef ik niets over te schrijven en ik heb geen geld van hen nodig daar mijn beurs nog steeds toereikend is,' zei ik, haar antwoord wegsnijdend.

Ja, ik had een beurs gekregen; ik weet niet hoe ze ertoe zijn gekomen. Misschien had mijn goed geslaagde imitatie van een stilleven van een onbekende Franse schilder, Jean-Louis Amsnom, de doorslag gegeven bij de aanvraag en het was een ruim voldoende beurs geworden, die mij in staat gesteld had in mijn leven te voorzien, er deze kamer op na te houden en bovendien nog geld voor materiaal over te hebben. De beurs was vergezeld gegaan met een brief, waarin stond dat men in het stilleven Enola enige aanwijzingen zag die, indien uitgewerkt, tot zeer goede resultaten zouden kunnen leiden.

'Je weet net zo goed als ik waarover je zou schrijven,' zei ze opeens, alsof ze de hele tijd de zin in gedachte had, maar niet uitspreken durfde.

'Weet ik veel. Waarover dan?'

'Je zou hen over ons schrijven, over onze plannen en over de toekomst.'

Nu kon ik het me weer herinneren, het moet vast op het feest van Gerard zijn.

geweest, dat ik beloofd had haar te zullen trouwen. Daarna een klein zaakje in kunstartikelen in te richten in de binnenstad, waarin zij dan zou helpen, terwijl ik gewoon door kon werken aan mijn schilderijen. Het was allemaal zo mooi geweest voor haar, denk ik. Ik had er echter niet aan gedacht, dat ze wel eens geloof aan mijn woorden zou kunnen schenken. Ze heeft er zeker geloof aan gehecht en daar ik daarna geen contact meer met haar gezocht had, is ze me komen opzoeken. Dat was de reden waarom ze niets zei. Ik had het kunnen weten.

'Denk je daar werkelijk aan?' zei ik, nog twijfelend aan haar woorden.

'Ja,' antwoordde ze met een stem die mij zeker verleiden moest, maar die in tegendeel mij juist tot verzet prikkelde.

'Dan ben je voor mij een stom wezen, dat geloof hecht aan die woorden. Ik zou een beetje belazerd zijn om nu al te gaan trouwen, nu ik nog jong ben, vrij om te gaan en staan waar ik wil, vrij om degene lief te hebben, die ik op dat moment liefheb.'

Dit had ik niet moeten zeggen; ik voelde het op het moment dat ik de woorden 'stom wezen' zei. Ik zag haar vervreemden, ze kreeg een wilde trek om haar mond, een vreemde gloed in haar ogen, de ogen die me strak aankeken, boos, kwaad, woedend. Vervolgens verstarde haar houding. Het leek wel of ze wilde gaan schreeuwen, ik zag dat ze haar mond open wilde doen. Ze deed het niet; ze stond op, terwijl ze me maar doordringend bleef aankijken. Ik kon niets zeggen, het leek wel of mijn kaken met een enorme pers op elkaar werden gehouden.

Ze pakte haar jas, liep naar de deur, waar ze nog even weifelend bleef staan. Maar toen, alsof ze zichzelf overwonnen had, alsof ze plotseling een besluit genomen had, trok ze met een ruk de deur open, vluchtte er ziendend uit en gooide hem met een smak dicht. Ik vloog naar de deur, keek haar langs de trappen na, zag haar lopen, zag haar de treden achter zich weg schoppen. Beneden bleef ze plotseling staan en keek naar boven.

'Prutser!' gilde ze, met een laatste krachtsinspanning. Het woord was nog niet eens in mijn gedachten doorgedrongen, of ze was al weg. Geschokt bleef ik staan. 'Prutser!', denderde het na in mijn hoofd.

Prutser, ik een prutser.

Ik, die een beurs had gehad voor een schilderij.

Ik, die de academie had afgelopen.

Ik, die zonder de hulp van ouders de kunst kon beoefenen.

Ik, die bronnen in me had om tot zeer goede resultaten te komen.

Ik, een prutser!

Besluiteloos liep ik naar binnen, staarde in de rondte alsof ik niet kon geloven, dat ze weg was gegaan. Ik liet me op een sofa vallen en huilde, huilde als een klein kind dat iets moois was kwijtgeraakt door eigen schuld. Tranen van spijt druppelden van mijn wangen op het kussen, waarin mijn handen zich vastklampten, om me de werkelijkheid te laten voelen. Ik zag slechts haar verwrongen gedaante in allerlei door elkaar gemengde kleuren. Of het kwam, doordat mijn tranen het licht splitsten of doordat mijn met verf besmeurde handen, samen met de tranen een groot kleurbad op het kussen hadden gevormd.

Er werd die avond niet voor me opgebeld, we hadden wel eens meer een meningsverschil gehad, maar meestal had ze me die zelfde avond dan nog bij de burenen beneden opgebeld om het weer goed te maken.

Ik had het ook nooit moeten zeggen, ik was stom geweest. Wat moest ik doen? Goed maken, maar ik kon het niet meer goed maken. O God, wat moet ik doen. Ik moet uren met deze gedachte op bed gelegen hebben, maar er was geen enkel behoorlijk idee geweest om me op een of andere manier weer met haar te verzoenen.

Langzaam loop ik naar het raam. Het regent nog steeds, minder fel maar toch zo dat er voortdurend een straal van druppels naar beneden druipt. De druppels splitsen het licht; ik zie haar weer in allerlei kleuren, niet in realiteit, doch slechts in verwrongen vlekken. Vlekken die vlakken worden, vlakken die groter en kleiner worden, figuren vormen: Anette; letters vormen: Anette.

Als het ritme van een denderende trein gaan de woorden door mijn gedachten.
Anette, boos, kwaad, weggeïopen, weggegaan
Anette, woedend, ziedend, niet opgebeld.
Wat kan ik doen.
Anette, Anette Anette

12. 64.
pieter monsmma

HOE DE MORELE HERBEWAPENING DE JEUGD TRACHT TE VERLEIDEN

Aangelokt door een vaag gestelde folder, waarin aangekondigd werd een filmfestival voor en door de jeugd dat georganiseerd zou worden door de Morele Herbewapening, begaf een zevental Piustieners zich zaterdag 31 oktober naar Gebouw Op Gouden Wieken in Den Haag.

Met de slaap nog in de ogen vanwege de Soirée d' avond tevoren, zaten we om plm. 11 uur in de zaal, waar de heer P. Hintzen ons welkom babbelde. Bij tijd en wijle — dit even terzijde — publiceert deze heer in Elseviers Weekblad nog al intellectualistische artikelen, die getuigen van bekrompen, conservatieve opvattingen, vormgegeven door een niet al te beste stijl. Welnu, de heer Hintzen liet de festivalgangers, ingedeeld naar provincie van herkomst opstaan. Zeeland en Friesland waren niet vertegenwoordigd. Het publiek bleek geheel uit middelbare scholieren te bestaan.

Nadat hij de mede-organisatoren had voorgesteld — lyceïsten en studenten — begon P. Hintzen met oude koek rond te delen: Wij leven in een merkwaardige wereld, de techniek heeft ons ongekende mogelijkheden geschonken maar stelt tevens grote eisen aan de mens, aan welke eisen hij niet altijd kan voldoen. Vele excessen vinden daarin hun oorzaak. We moeten ons bezinnen op welke wijze de mens voor deze wereld beter geschikt is te maken. Daartoe is nodig een revolutie in de menselijke aard; karakter dienen we te bezitten om de opwindende dingen om ons heen aan te kunnen. Er moeten nieuwe ideeën en nieuwe ideeën in de nieuwe wereld komen: de moderne mens dient moreel herbewapend te worden. De heer Hintzen vertelde voorts, dat de eerste film die we te zien zouden krijgen, geheel door Afrikanen gemaakt is en een grote rol in Afrika speelt en heeft gespeeld. De leiders van de nieuwe republiek Zambia hebben 'Freedom' tijdens de onafhankelijkheidsfeesten getoond als een juiste aanduiding voor de weg die zij bewandelen willen. De heer Hintzen verliet het podium, duisternis werd ons deel, de projektor begon te snorren. Naar artistieke maatstaven (dit is niet onredelijk, daar de bijeenkomst aangekondigd werd als een filmfestival) was deze kleurenfilm een prul. De spelkwaliteit lag ongeveer op het niveau van de amateurs als te zien in Alleman; de lelijk uitgesproken Engelse, kwasi-poëtische tekst, werd slecht nagesynchroniseerd. Het camerawerk was knullig, een enkele uitschieter daargelaten. De inhoud is, kort samengevat, als volgt:

In een pas onafhankelijke, fictieve staat op het Afrikaanse continent, Bokonda, hebben de leidinggevende burgers verschil van mening hoe het land naar hogere welvaart gestoten kan worden. Er is een conflict met de vertegenwoordiger van de ex-koloniale mogendheid Imperia (weer zoiets naïefs, de politiek van deze eveneens fictieve staat is dan meteen Imperialistisch) over de toekenning van een stuk grond. Men ziet de verschillen van inzicht groter worden; al gauw wordt er een aanslag op de Eerste Minister gepleegd. De aanslag mislukt. :

Bij een bezoek aan Zwitserland komt de Eerste Minister in Caux waar het Europese conferentie oord van de Morele Herbewapening is Terug in Bokonda weet hij alle tegenstanders tot medestanders te maken Dit is nu het meest irreele van dit toch al onwaarsachtige en onwerkelijke produkt Al de verschillende leiders eerst felle opposenten bekennen elkaar plotseling te zelfzuchtig te eng van opvatting te zijn geweest, waarna ze zich verbreedden en het licht aanging

Simplistisch waren de problemen in deze film geformeerd de verhouding Europa-Afrika bijvoorbeeld was gesteld in de behoudzuchtige welgestelde, kort aangebonden koloniaal tegenover de voortvarende hardwerkende sober levende Afrikaan Dat het woord Morele Herbewapening niet in de film gevallen is was opmerkelijk; de enige aanduiding van deze Beweging is het noemen van de plaats Caux. Vreemd wordt dit zwijgen, wanneer bij het gebruikelijke op sommen van medewerkers, vooraan de film de vermelding Moral Rearmament presents FREEDOM verscheen Indien het waar is, dat deze film veel opgang in Afrika maakt huiver ik bij de gedachte aan het geestelijk peil van de Afrikaan.

In het begin van de middag zagen we de documentaire Tomorrow's America Produktie Mackainac Island V S 1964 Op dit eilandje dicht bij de Canadese grens in het noordoosten van de VS is wat men kan noemen het hoofdkwartier van de Morele Herbewapening gevestigd Elk jaar worden hier congressen gehouden waarvoor uit alle delen van de wereld vooral jonge mensen samengestroomden. Er wordt gedanst er wordt geluisterd naar lezingen er is sport en spel, de deelnemers kunnen creatief bezig zijn discussieren en hebben de organisatie tijdens het festival zelf in handen De documentaire was door de deelnemers zelf samengesteld en gaf 'n beeld hoe het er op zo'n congres toe gaat Deze korte film was dientengevolge een amateuristisch produkt, met goedkoop materiaal gemaakt bovendien zodat hij alleen als informatiebron geslaagd genoemd kon worden

Voor en na dit verslag spraken jongeren uit Zwitserland Engeland en Nederland (Johannes de Pous uit De Steeg) Zij maakten reclame voor de ideeën van de Morele Herbewapening nodigden ons uit deel te nemen aan de revolutie En bij deze gelegenheid kwam de ernstigste fout door de organisatoren te maakt sterk naar voren De hele dag werden de aanwezigen door de initiatiefnemers die toch wisten of hadden moeten weten dat zij lyceïsten met een levendige politieke belangstelling waren, te laag aangeslagen De propaganda was gericht op minder ontwikkelden. Naast de buitenlandse sprekers stond een tolk; vaak werd deze man of vrouw uitgelachen vanwege de onjuiste en gebrekkige vertaling Deze mensen waren de overbodigheid zelve het engels leverde volstrekt geen moeilijkheden op, het Zwitserse meisje sprak het frans dermate zorgvuldig uit, dat het zeer goed te volgen was Het gesprokene was meestal eenvoudig Sprekers hadden decadentie, ontaarding, seksuele ontsporing onze tijd eigen geconstateerd, daarvan walgden zij In contact gekomen met de Morele Herbewapening waren zij enthousiast geworden over het streven van deze beweging en achtten dit de enige weg om de huidige samenleving gezonder te maken Johannes de Pous gaf de praktische regel. Neem 4 blaadjes papier, schrijf achtereenvolgens bovenaan het eerste blaadje oprecht de liefde op het tweede reinheid op het derde eerlijkheid en op het vierde onzelfzuchtigheid Ga dan na in hoeverre je tegen deze criteria gezondigd hebt Schrijf de fouten op neem je voor ze niet meer te maken en voortaan oprecht te leven volgens deze absolute maatstaven. Hij die dit doet leeft in de geest van de Morele Herbewapening

De heer Hintzen, schoonzoon van Ir. Philips, een van de grote Nederlandse promotors van de M.H., meldde dat de volgende film De Bekroning, op 'n waar verhaal berustte. Voor deze in Amerika opgenomen kleurenfilm was een Zweeds regisseur aangetrokken, terwijl de hoofdrollen gespeeld werden door mensen met spelervaring. Mrs. Austin, gevierd Londens toneelspeelster en Muriel Smith, een Amerikaanse negerzangeres De routine was goed merkbaar men stoorde zich niet meer aan onbeholpen spel, onhandige camerahandling en

andere feilen, die uit onervarenheid voortkomen. In een notedop even de geschiedenis. Door steun van een rijkard weet een onderwijzeres (Muriel Smith) haar armoedige openluchtschooltje om te zetten in een universiteit. Een jonge, pas afgestudeerde academicus, haar oogappel, wordt door een gemeen uitzien- de man bekeerd tot het communisme, voor welke geestesstroming hij stad en land doortrekt op propagandatochten. Zijn vrouw (mevr. Austin) is journaliste; vanwege de politieke activiteiten van de echtgenoot leeft het echtpaar geschei- den. Beroepshalve woont de journaliste veel conferenties bij, waar zij — naar haar zeggen — haat, afgunst, egoïsme, bedreiging met atoombwapens en meer zulke afkeurenswaardige toestanden, aantreft. Zij wordt uitgezonden naar Mackinac, wat n ommekeer in haar leven zal betekenen. De mentaliteit die ze daar aantreft, ervaart zij als een openbaring; in die geest zou elk mens moeten handelen. Haar man is daar ook aanwezig, hij komt tot inkeer, zij treffen elk- ander en leven nog lang en gelukkig.

Zoals zoveel bij de Morele Herbewapening, was de film op Amerikaanse leest geschoeid. De rolprent was eenvoudig opgezet, vergde weinig van de toeschou- wer, was opgevuld met liedjes en effecten die gemakkelijk bij het grote publiek aanslaan. Het was een goedkoop, zoet, melodramatisch verhaaltje, stom verve- lend.

Afgestompt en kotsmisselijk van deze infantiele propaganda hebben we de fris- se buitenlucht opgezocht, inplaats van het laatste programmapunt, een forum, bij te wonen.

Het streven van de Morele Herbewapening verdient eerbied en is mooi, maar eveneens irreëel en utopisch. Sinds de erfzonde is de mens tot het kwade ge- neigd en zal dit ook wel blijven; in feite maakt deze geaardheid het leven als zodanig boeiend; men kan hiertegen protesteren, het zal weinig uithalen.

Toen de heer Hintzen deze bewering hoorde, vond hij dit de typische ivoren toren-mentaliteit van de wetenschap, die de wereld aanschouwt vanuit de hoog- te, zonder er direkt bij betrokken te willen zijn. Of deze opmerking waar is, weet ik niet, maar de aanhangers van de Morele Herbewapening staan (ook) niet met beide benen in de wereld.

Horizontaal zowel als vertikaal gericht zijn er groeperingen, godsdiensten en bewegingen, die de naastenliefde prediken en beoefenen. Wat de Morele Her- bewapening beoogt, beogen zovele andere organisaties welke op 'n veel bete- re wijze hun gedachten openbaren en in praktijk brengen.

Een dergelijke domme, beledigende propaganda-actie als op 31 oktober ver- toond, wekt slechts weerzin en afkeer.

h. broekman

Speel, jonge wind
en stoei met de bossen
ren door de velden
van bloemen en gras
breng me de geuren
van vruchten en honing
streef zacht het
donk're en somb're moeras.

ga naar de zeeën
spring over de golven
en zie je de zeemeeuw
groet hem van mij
maak verre reizen
zwerf door alle landen
speel, jonge wind
en wees vrolijk en blij.

want oostenwind, westenwind
noordenwind, zuidenwind
zij nemen altijd
dezelfde weg
maar jij, jonge wind
bent nog vrij om te spelen
te buit'len door bosjes
door struik en door heg

draai de haan op de toren
driemaal in de rondte
ga waar je wilt
want nog ben je vrij
wees niet als de winden
die oud zijn. bezadigd
speel jonge wind
en wordt nooit zoals zij.

ineke berkenbosch

Vlucht in de dood

Op de troosteloze vlakten van het oneindige Rusland dwarrelen de sneeuwvlokken. Ontelbaar en onafgebroken dalen zij neer uit de grauwe hemel, de aarde bedekkend met een witglinsterend kleed. Geen teken van leven is in deze verlatenheid te ontdekken. Vergeefs snijdt de ijskoude wind in de grijze, witbedekte aarde; geen boom en geen struik is er om aan deze dodenzucht weerstand te bieden. Geen levend wezen waagt zich in deze streken.

Toch! In de verte nadert een man. Hij is gehuld in een lange pelsmantel; de muts die het gehele hoofd bedekt, laat slechts de ogen vrij. Donkere ogen zijn het, die tevergeefs zoeken naar enig teken van leven in deze troosteloze steppe. Moeizaam sleept de man zich voort, dikwijls schijnt het gebogen lichaam voorover te storten als de voeten uitglijden over de bevroren sneeuw, maar telkens herstelt hij zich weer en worstelt weer voort, het lichaam nog dieper gebukt, de ogen gericht op de onwezenlijke grijze horizon, waar eens de grens moet komen, die het einde betekent van jarenlang lijden en ballingschap.

Uit de schemerige verte maken zich plotseling enige schaduwen los. Korte bewegelijke schaduwen, die zich snel verplaatsen. Een gehuil weerklinkt en stoort angstwekkend de stilte. De ogen van de man vernauwen zich en onder de lange mantel doorloopt een siddering het verkleumde lichaam. Nog dichter valt de sneeuw, de hemel schijnt zich met de aarde te verenigen. Duisternis belet de voortgang. De man blijft staan, even slechts; reeds pakt de sneeuw zich vast op zijn gekromde rug, ketent hem vast aan de onzichtbare aarde, verblindt zijn zoekende ogen. Reeds zijn de wolven genaderd, bespringen hem met bloeddorstig-opengesperde muilen. Snel draait de man zich in 't rond. Een beweging met de hand, drie schoten weerklinken snel achter elkaar. Twee wolven wentelen zich in hun bloed, verschrikt vluchten de overige weg om weer even snel terug te komen. De man bukt zich bij een der dode dieren. Een mes glinstert in zijn handen en dan stroomt het warme wolvenbloed over zijn levenloze bevroren vingers. Even voelt hij hoe een weldadige warmte zijn lichaam doortrikt, dan bespringen de wolven hem opnieuw. Zijn revolver heeft de man weggegooid en met reuzenkracht verweert hij zich tegen de lenige uitgehongerde duivels, die met hun klauwen zijn mantel verscheuren en hun scherpe tanden in zijn lichaam slaan. Vier, vijf aanvallers wentelen zich in hun laatste stuiptrekkingen, maar steeds meer schaduwen vliegen over de vlakke en storten zich in de verwarde klauwen van worstelende lichamen. De man wankelt. Het zwaaiende lichaam probeert zich nog overeind te houden, maar stort dan neer in de sneeuw, rood gekleurd door het bloed. Het is een wilde massa van hijgende en kreunende lichamen, een strijd van bloeddorst en zelfbehoud, van macht tegen overmacht. Een wanhopige blik fonkelt in de ogen van de stervende. Zij zoeken langs de donkere hemel als naar een laatste lichtstraal, maar slechts de trage sneeuw valt onhoorbaar op zijn lichaam en bedekt zijn wonden. Een scherpe pijn doorscheurt zijn borst, een diepe zucht, dan voelt hij zich wegglijden in een weldadige rust, de brekende ogen blikken nog eenmaal in de grijze verten en doorboren het grauwe wolkendek, waarboven de azuurblauwe hemel zich koepelt en de vredige sterren hem wenken.

(zie p. 27)

VERSLAG

VAN

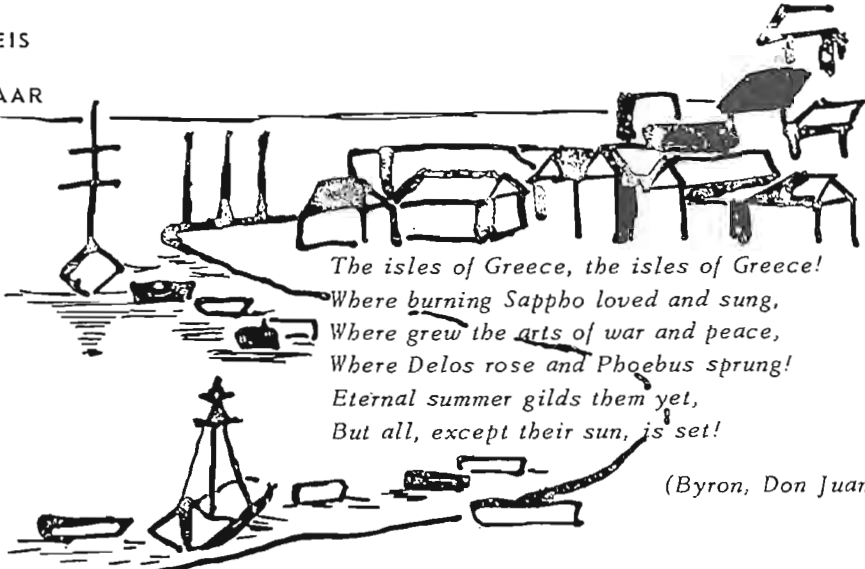
GRIEKENLAND

EEN

(ongecorrigeerd)

REIS

NAAR

*The isles of Greece, the isles of Greece!
Where burning Sappho loved and sung,
Where grew the arts of war and peace,
Where Delos rose and Phoebus sprung!
Eternal summer gilds them yet,
But all, except their sun, is set!*

(Byron, Don Juan)

Op 10 juli — na een intensieve voorbereiding — zijn onder grote belangstelling (dank, dank!) o.l.v. de heren H.de Greeve en Th.Tel veertien leerlingen van V en VI Gymnasium voor onbepaalde tijd voor een tocht naar en door Griekenland vertrokken.

Het eerste verlies werd reeds na een uur op het station van 's-Hertogenbosch geboekt, toen een van de reizigers zijn fotostatief in de trein liet liggen, goed zol In Eindhoven kregen wij de trots der Griekse Spoorwegen onder ogen, waarin wij ons meer dan 50 uur vermaakten met elkaar en andere reizigers, ongeacht of het nu Grieken, Turken of Cyprioten waren. Het verbaasde ons grootelijks, dat het op het Grieks-Joegoslavische grensstation Idoméni regende, maar toen wij een uur later in Thessaloniki aankwamen, scheen de zon weer fel in onze ogen.

Van Saloniki zijn wij meteen doorgereden naar Lotóchoron, een gehucht aan de voet van de Olympus, waar wij onder grote nieuwsgierigheid van de Grieken die juist hun zondagavondwandeling pleegden, in een prehistorische bus aankwamen.

Het hotel had onze slaappleaatsen reeds in gereedheid: op het dak! In dit verrukkelijke dorp hebben wij gedurende twee dagen van de vermoeienissen kunnen bijkomen en moed kunnen putten voor de gebeurtenissen die gingen komen. Hiervandaan gingen wij namelijk per trein en bus naar het 150 km zuidwestelijker gelegen Kalambáka, vanwaaruit wij in precies twaalf uur, lopend de vijf Metéora kloosters hebben bezocht. Dit zijn Byzantijnse kloosters, die op zeer steile rotspieken zijn gebouwd. Voordat er in de 14e en 15e eeuw kloosters kwamen, woonden er al heremieten. Met halsbrekende toeren zijn wij langs optrekbare gammele, houten ladders in hun vervallen hutjes geklommen. Leo had zijn eerste moeilijkheden met de Nieuw-Griekse taal, toen hij in het restaurant i.p.v. een stuk brood, een bakker bij het vlees bestelde ('n woord dat er verdacht veel op lijkt).

Na ons de volgende morgen met z'n zestien onder de pomp gewassen te hebben, vertrokken wij met bestemming Défí. In Trikkala hebben wij tijdens

het enige uur vertraging dat wij gedurende deze reis hebben gehad, toeristge-
 wijs onze schoenen laten poetsen voor een kwartje. 's Middags kwamen we het
 reeds lang geëxploiteerde Delfi binnen, waar wij voor het eerst 'ouwe stenen'
 — maar wat voor! — mochten zien. In het 2400 jaar oude stadion hielden wij een
 hardloophwedstrijd. Het museum van Delfi is wel het mooiste dat Griekenland
 rijk is, en dat zijn er heel wat!

Op zaterdag 18 juli togen wij — zwaarder bepakkt door de eerste souvenirs —
 naar Athene, waar wij vanuit onze slaapkamer in hotel 'Byron' (spreek uit: Wi-
 rón) een uitzicht hadden op de Akropolis. Zondagmorgen hebben wij, na een
 eerste vluchtig bezoek aan deze heuvel waar in de vroegste tijden de stad op
 was gebouwd, de H.Mis bijgewoond in de Aulos Dionysios (Dionysios de Areo-
 pagiet was de eerste bisschop van Athene en is de patroonheilige van de stad).
 De gemiddelde duur van het kerkbezoek van de (r.k.) Athener bedroeg zegge en
 schrijve een kwartier. Na de H.Mis gad de heer Tel, aangespoord door ons al-
 len, op het orgel een uitvoering van Bachs 'Jesu, Joy of men's desiring', ter-
 wijl beneden de Grieken vol verwond ering naar boven starden, niet wetend
 wat zij van zulke muziek moesten denken. Na dit muzikaal intermezzo gezamen-
 lijk ontbijt aan een van de talrijke kiosken: gebak, limonade en yoghurt.
 's Middags zijn wij met de hele groep —uitgesiësta'd en al — de Akropolis op-
 nieuw, met gidsen en plattegronden in de hand, bestegen, waarbij de heer De
 Greeve ons de geschiedenis van deze heuvel vertelde. Tegen achten zijn wij
 de tegenoverliggende Heuvel der Muzen beklommen om de Akropolis bij onder-
 gaande zon te kunnen bewonderen. Hetzelfde deden wij 's avonds na het diner
 in een van de gezellige 'tawernes' onder het genot van het zoveelste glaasje
 portokaláda (sinaasappelsap) bij flood-light.
 De volgende dag werd na veel moeite een gratis toegangkaart voor alle musea
 en archeologische plaatsen verkregen. Na het gebruikelijke ontbijt (yoghurt, li-
 monade met baklavás en andere typisch Griekse zoetigheden) ging het naar de
 Griekse Agorá (markt), waar in de Oudheid het stadsleven der Atheners was ge-
 concentreerd en waar onder de zuilengalerijen Sokrates en andere wijsgeren
 hun lessen aan de Atheense jeugd plachten te geven. Hier heeft ook het altaar
 'Voor de Onbekende God' gestaan, waarvan Paulus in de Handelingen spreekt.

Dit hele stuk grond is in 1931 opgekocht; met behulp van Amerikaans geld (J.D. Rockefeller Jr. en na de oorlog met het Marshall-plan) — alle bewoners van deze wijk moesten verhuizen — werd met Pausanias in de hand iedere kubieke meter stukje voor stukje onderzocht.

Na een bezoek aan de gereconstrueerde Stoa van Attalos — waarin een fraai museum is ingericht — gingen wij naar het Olympieion, een tempelcomplex voor Zeus Olympios, waar meer dan vijf eeuwen over is gebouwd. Het is 205 meter lang en 130 meter breed; van de 104 zuilen van 17,5 meter hoogte staan er nog maar 16 overeind.

De dinsdagmorgen was gereserveerd voor een (eerste) bezoek aan het Nationaal Museum, waar o.a. de vondsten van Schliemann te Mycene, zij het in een overvolle zaal, te bezichtigen zijn. Verder is het museum rijk aan vazen, grafmonumenten, veel archaische, klassieke en Hellenistische sculptuur. Zoals alle toeristen, brachten ook wij een bezoek aan Kaap Sounion, waar een Poseidon-tempel gelegen is, waarop in vroeger tijd de Atheense zeelui zich oriënteerden. Daar genoten wij, behalve van de vele toeristen ook van de misschien afgezaagde (s.v.v.), maar toch werkelijk prachtige zonsondergang.

Woensdagmorgen een nieuw bezoek aan de Akropolis en het zeer mooie museum daarop. De middag werd gebruikt om op eigen gelegenheid Athene en haar grammofoonplatenzaken te verkennen.

De laatste dag in Griekenlands hoofdstad besteedden wij met een bezoek aan het Byzantijns museum, waar zeer fraaie ikonen te bezichtigen zijn, en in de namiddag vertrokken wij naar het Byzantijnse klooster van de H. Maagd te Dafni, met zijn prachtige mozaïeken. 's Nachts om twaalf uur werd onder luid gejuich de eerste jarige gefeliciteerd, bezongen en bedronken met ouzo, de nationale Griekse drank.

Vrijdagmorgen, de 24e juli, werden de rugzakken weer op de schouders gehesen, maar gelukkig slechts voor een voettocht naar het station. Een zeer modern treinstel voerde ons over het Kanaal van Korinthe naar Argos, waar wij — na eerst op het stationnetje een bananenlikeur genoten te hebben — op de bus naar Nafplion stapten. Zodra wij in de jeugdherberg van deze stad onze bedjes — op het dak — gespreid hadden, gingen wij een zwemplaats zoeken. 's Avonds werd er buiten op straat uitgebreid gegeten, terwijl de muziek niet achterwege bleef, en gaf Igno als jarige een rondje op een gezellig terras, waar de gerant, ter gelegenheid hiervan, een oude Nederlandse plaat opzette.

Zaterdag 25 juli is wel een van de gedenkwaardigste dagen van onze vakantie geweest. Met 16 gehuurde fietsen, waarvan de remmen zelden of nooit werkten en de kettingen er meestal niet op wilden blijven zitten, vertrokken wij, nagestaard door de gezamenlijke bevolking, naar de ca. 3700 jaar oude burcht van Tiryns (waar naar men zei Heracles vandaan kwam). Voorts ging het via Argos naar Mikini (Mycene), waar wij, na ons 'In de Schone Helena' (Aafjes!) gesterkt te hebben, de steile weg naar Agamemnon's burcht met fiets en al beklommen, ons verheugend op de terugtocht. De bussen van de georganiseerde tours begonnen tegelijk met ons de klim, doch stonden reeds klaar voor vertrek toen wij ongeveer dertig minuten later aankwamen. Wat zullen die mensen veel gezien hebben! Na onze lunch in het graf van Klytāimnestra gebruikt te hebben keerden wij bergafwaarts via Heraion van Argos en het alleraardigste dorpje Chonika naar Nafplion terug. 's Avonds hebben wij de westerse cultuur uitgedragen door op straat bij een jukebox het verkeer door een twistdemonstratie op te houden. De hoofdcommissaris van politie heeft ons persoonlijk verzocht de rijweg vrij te maken, hetgeen wij — zij het met enige tegenzin — deden.

Zondag werd het palamedesfort met zijn 857 treden beklommen. Van de top van de burcht heeft men een prachtig gezicht op de stad en het vroegere beulseiland Bourdzi, waar vroeger de grootste misdadigers hun terechtstelling afwachtten; nu geniet men er bij voorkeur van zijn wittebroodsweken. Vroeg in de middag vertrokken wij, eindelijk weer eens in een prehistorische bus, naar Epidavros, waar wij 's avonds het drama 'De Smekelingen' van Ai-

schylos zagen in het zeer druk bezochte theater. Na de voorstelling hebben we op de tweede jarige gedronken Mirjam. Om een goedkope en gezonde nacht te hebben was besloten deze door te brengen in het fraai aangelegde park. De volgende morgen wekten zonnestrallen ons weer vroeg, verstijfd, enigszins rillend en met hongerige magen snelden wij op het eerste beste café af, waar de honingtaartjes elkaar in snel tempo opvolgden. Na een bezoek aan het museum het ruineveld en nog eens aan het theater, werd de terugtocht naar Naflion vol goede moed te voet aanvaard. Maar spoedig was een vrachtwagenchauffeur zo vriendelijk ons tot de jeugdherberg mee te nemen. De maandag werd verder doorgebracht met zwemmen en een bezoek aan het museumpje van de stad, waar de phylakas (wachter) toch wel schrok van zoveel bezoekers.

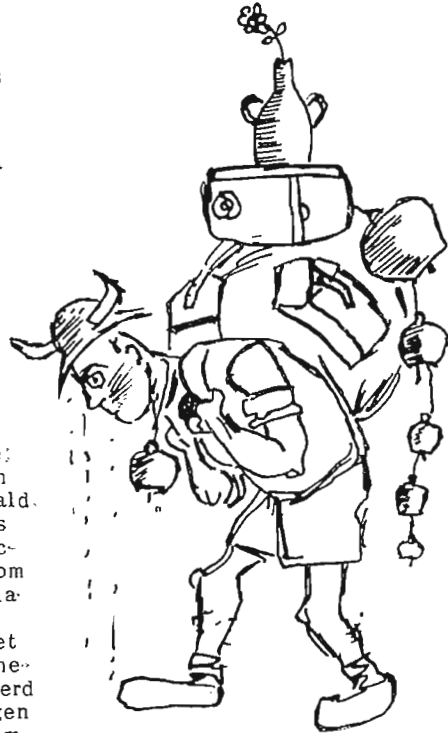
De volgende morgen begon de massale uittocht naar het busstation, waar wij na veel geharrewar in de bus naar Argos terecht kwamen, niet wetend waar we ons dezelfde avond zouden bevinden.

Van Argos ging het landinwaarts via Tripolis, waar wij tijdens een pauze de stad doorkruisten op een huifkar en waar de eerste koebellen op het toneel verschenen, naar Megalópolis. Hier stapten wij voor de laatste maal over op de uitstekende bus naar Andritsaina, in plaats midden in Arkadie waar de wegen nog woester waren dan de streek zelf. Hier werden wij opgewacht door enkele lieden, die ons wel wilden herbergen. Na enig afdingen werden de slaapplaatsen in gereedheid gebracht. Inmiddels zocht de heer De Greeve naar vervoer voor de 15 km verder gelegen tempel van Bassae; twee taxichauffeurs bleken bereid te zijn ons daarheen te brengen, mits goed betaald. Na het gebruikelijk halveren van de prijs was de zaak in kannen en kruiken. De actievelingen zouden de volgende morgen om half zeven vertrekken, de niet zo uitgeslagenen een twee uur later.

De tocht was fraai en vol afwisseling: het stuur van een der taxis had een halve meter speling en toen de motor weigerde, werd er een trap tegenaan gegeven; op hellingen werd natuurlijk de motor uitgeschakeld om benzine te sparen! Veilig echter bereikten

wij de in stille eenzaamheid liggende tempel, die de bewoners van het naburige Phigalefa in 420 v.C. bouwden ter ere van Apollo Spikourios (de Genezer), onder leiding van de bouwleraar van het Parthenon: Iktinos.

Terug in Andritsaina werden souvenirs ingeslagen: koebellen en watervaten bleken hiervoor in aanmerking te komen. Hoe alles mee moest naar Nederland, daar werd niet over nagedacht! De bus werd 's middags met pijn en moeite opgeladen, onder waarschuwende kreten vooral niets te beschadigen. Na een tocht over een pad vol stenen en kuilen, werd de boel twee uur later afgeladen in het dorpje Kréstaina. Daar rustten wij uit, aten pudding met taart en bereidden ons mentaal voor op de wandeling die wij in volle uitrusting zouden gaan maken naar Olympia, de plaats waar in de Oudheid de Olympische Spelen ter ere van Zeus werden gehouden. Volgens de heer De Greeve een kleine vijf kilometer, maar dit onderschatte hij opzettelijk om ons niet te ontmoedigen. Overigens verliep de tocht voortreffelijk en wij hebben zelfs nog een leuke ontmoeting gehad

met de veerman van de Alfeios die wij natuurlijk meteen Charon doopten. Ook zagen wij nog hoe men in Griekenland traktoren naar de andere kant van de rivier brengt: gewoon erdoor heen rijden, hoe hoog ze ook mocht staan. Aangekomen in Olympia wisten wij het nieuwste hotel aldaar te bemachtigen, en dat nog voor 20 drachmen, hoewel de deuren nog uit hun scharnieren hingen en de wastafels ook niet al te vast bleken te zitten.

Na hier de volgende dag het prachtig liggende ruineveld te hebben bewonderd en het museum met o.a. mooie sculptuur en een zeer fraaie maquette, zijn wij vrijdag 31 juli met de trein via Patrás naar Diakoftó gereisd en vandaar met het enige bergspoortje dat het land rijk is, naar het klooster van Megaspflaion.

Daar kwamen wij, zij het nog gekneusd en bevuild omdat wij in de bagagewagen hadden moeten staan, juist tijdens een Byzantijnse dienst aan: werkelijk een indrukwekkende belevenis, maar voor het oor vrij pijnlijk. Hierna werden wij door de gastenbroeder rondgeleid: het klooster bleek rijk aan wonderen te zijn (een heilige bron, een ikoon van de H. Maagd door St. Lucas zelf geschilderd e.a.) en er komen er zelfs steeds nieuwe bij, want toen de monnik ons vol geestdrift op een jaartal (1821) opmerkzaam maakte dat in de rotswand zichtbaar was, liet de heer De Greeve zich ontvallen, dat het er vier jaar geleden nog niet stond geschreven. In dit klooster hebben wij, na van een echte kloostermaaltijd genoten te hebben (behalve dan van de groene en zwarte olijven) die wij wel zullen leren lekker te vinden -- als er niets beters te krijgen is, zoals op Athos), de nacht doorgebracht.

De volgende morgen vroeg hebben enige enthousiastelingen het aangedurfd door te gaan naar het vetder gelegen Lávra-klooster te Kalávrytá, vooral bekend omdat daar in 1821 aartsbisschop Gërmanos van Patrás de vlag van Griekenland ontplooid heeft en daarmee het sein tot de opstand tegen de Turken gaf: de Griekse vrijheidsoorlog, waarin Lord Byron en andere Philhellenen hebben meegestreden, was begonnen.

's Middags gingen wij weer naar beneden en nog dezelfde avond waren wij in Korinthe. Hier namen wij de volgende morgen de bus naar Oud-Korinthe en -- na ons gebruikelijk ontbijt dat ditmaal uit voornamelijk souvlákja (een soort saté) bestond, bij ene 'Apollo' -- een heet hoofdmeisje die ons vol trots aanschouwde van zijn vroegere bezoekers toonde, waarop wij zelfs Nederlandse vloeken aantroffen -- hebben wij daar het rijke museum en het ruineveld bekeken, en gestaan waar Paulus eens zijn verdedigingsrede hield (Hand. XVIII:12). Zo tegen het middaguur kregen wij het goddelijke idee de Akrokorinth te beklimmen, een tocht die ons wegens de enorme middaghitte nog lang zal heugen; maar eenmaal boven, hadden wij een prachtig uitzicht op de Isthmus en de overgebleven tempelresten.

's Avonds laat kwamen wij in Athene aan, waar de meesten zeer vermoeid op het balkon in slaap vielen; de liefhebbers echter renden langs de tempels en de bibliotheek van Hadrianus naar onze stamkroeg, waar men zijn hart kon op-

halen aan: Gála (melk)... Wij kenden ondertussen al heel wat Grieks, wat echter ook de heer Tel grote moeilijkheden gaf, toen hij eens het kamermeisje dat hem vroeg hoe het met hem ging, antwoordde: „Kali ise” (je bent knap) inplaats van „kala ime” (ik maak het goed).

De 3de augustus was een zeer gedenkwaardige dag.

Nadat wij onze bagage hadden verwisseld en ingepakt, gingen wij met de 'ondergrondse' naar Piréfs (Piraeus), waar wij na een laatste hartversterking in een plaatselijk kafeneion de 'Myrtidiotissa' opzochten.

De boot bleek reeds vol te zijn, hetgeen ons echter niet belette toch aan boord te stappen voor een tochtje van ongeveer 18 uur. Na achtereenvolgens het bovendek en het dak van de stuurhut als ligplaats te hebben gekozen, kwamen we tenslotte, ondanks de protesten van de bemanning, in twee reddingsloepen terecht, waar wij de rest van de dag en de nacht, hoog boven de door braaksel van misselijke Grieken bevuilde dekken, doorbrachten.

Via Sýros Páros, Náxos en Ios, kwamen wij de volgende morgen om ongeveer acht uur beneden Santorini's hoofdstadje Phira de rede binnen. Eenmaal op de wal aangekomen, kregen wij het te doen met een honderdtal ezeldrijvers en hun viervoeters, die ons (tegen betaling) de klim naar boven wel wilden 'vergemakkelijken'. Wij echter wilden onze benen wel eens strekken en begonnen dus bepakt en bezakt aan de steile klim over de trap-weg, die bedekt lag met een flinke laag ezelpoep (gelukkig hadden wij wel schoenen aan, in tegenstelling tot de ezeldrijvers). Eindelijk kwamen wij na een kleine drie kwartier hijgend en puffend boven, waar Corry zowaar nog een trap van een muilezel kreeg, gelukkig viel het nogal mee. Van bovenaf was een geestdriftige Griek al bezig ons zijn kamers aan te prijzen en na een korte onderhandeling hebben wij zijn terras met huis, uitzicht biedend op de vulkaankrater, betrokken.

Santorini — officieel Thira geheten — is een eiland, dat in de loop van de geschiedenis veelvuldig is geteisterd door aardbevingen en vulkaanuitbarstingen. In 1956 werd het eiland opnieuw getroffen en de halve bevolking trok weg. De vulkaan ligt op een eilandje, een halve kilometer uit de kust en wij hebben er een bezoek gebracht en er gezwommen in het warme, soms gloeiend hete water er omheen. :

Het tweede gedeelte van onze vakantie was nu begonnen: zonnen, luieren, zwemmen en paraderen door de straatjes, dat alles hebben wij gedurende die goddelijke week op dit verrukkelijke eiland gedaan.

De avond van 6 op 7 augustus hebben wij op waardige wijze Hans van Lent uit- en Leo Stok ingejuicht, de laatste twee jarigen, ook zij hadden op hun beurt een rondje (met een hoofdletter dan) verzorgd, waarbij de muziek niet achterwege bleef. De avonden werden overigens doorgebracht met de maaltijd bij Loukas, de eigenaar van ons terras, of thuis, waar wij een met verende krachten bereide 'Spécialité hollandaise' aten, een tuttifrutti van alle mogelijke vruchten met yoghurt; de Grieken leenden ons gewillig hun pannen hiervoor. Wanneer 's avonds laat Loukas de laatste maaltijd had opgediend, genoten wij allen in zijn restaurant bij een glas Santoriniwijn, bier of Milo (appelsap) van zijn zang en gitaarspel.

Toch konden wij het ook hier niet laten excursies te maken. Zo maakten wij op 6 augustus een dansfestijn mee, dat bij nadere informatie voor Christus bleek te zijn (t.g.v de Gedanteverandering op de berg Tabor). Er werd een vooettocht ondernomen naar de noordpunt van het eiland het plaatsje Ia, waar iedereen verrukt was van de suikertaartachtige koepeltjes en van de steile en woeste rotswand, waariang wij terugkeerden (deze weg noemt Den Doolaard in zijn onvolprezen Grieken zijn geen Goden het mooiste en woetste

stuk Europa). Het grootste en tevens belangwekkendste uitstapje op Santorijn leidde, door puimsteenbergen en tomatenvelden heen, naar het klooster van de profeet Elias, waar de meisjes ogenblikkelijk grote kleurrijke doeken kregen toegeworpen om hun 'duivelse' (monnikentaal) blote armen mee te bedekken; verder gingen de paar archeologen naar het oude Thera, dat uit Dorische resten uit de 9e en 8e eeuw en uit aanzienlijke overblijfselen uit het gehele Hellenistische tijdperk bestaat. Wij werden er hartelijk ontvangen door de phýlakas en onthaald op koel water, kafedáki en eigen bereide wijn. Jórigo bleek een enorme hoeveelheid kennis te hebben vergaard over deze stad, haar geschiedenis, ondergang en opgravingen. Drie uur lang vertelde hij en leidde hij ons rond door de ruïnes, wijzend op de fraaiste inscripties en tekeningen op de stenen. Het verwonderde ons, dat er toch ook nog een bewaker in Griekenland bestond,

die wèl het een en ander van zijn schat afwist. De volgende dag waren de Expositie van Produkten van Santorini (E.P.S.) en het kleine plaatselijke museum aan de beurt. In het eerste gebouw zagen en proefden wij enkele produkten van dit eiland en luisterden er naar Santorijnse muziek als „Vanavond zal ik mij bedrinken” en „Hoe zoet is het te beminnen”. Langzamerhand liep deze week echter ten einde en toen de 'Delos' — 5 eilanden in 4 dagen — voor de tweede maal op de rede aankwam, vertrokken wij wederom met de Myrtidiotissa met bestemming Paros. Hoezeer verbaasden wij ons echter, toen wij 's middags om 4 uur aankwamen in Parikia en daar dezelfde boot al zagen liggen. 'Wat zullen die veel gezien hebben!' dachten wij weer. Ditmaal viel het ons niet mee een onderkomen te vinden, het eiland was vol Atheense vakantiegangers en pelgrims, want, evenals Tinos bevindt zich ook

op Páros een ikoon van de H. Maagd. Na enig zoeken — de overigen waren al een plaatselijk kafeneion ingedoken, kwam de heer De Greeve echter met een juffrouw terug, die voor ons wel iets had, welk iets bleek te bestaan uit een huis, waarin een slaapkamer met lits-jumeaux, een keukentje, een gangetje, een voorhofje en een schuur met toilet (als dit die naam tenminste waardig was). Spoedig was alles geregeld, de meisjes in de slaapkamer, de bagage in de keuken, de jongens in de gang en het hofje op de betonnen vloer.

Op dit eiland zetten wij het leven dat wij op Thira hadden geleid, voort, zij het dat daar wel verandering in kwam, zodra wij met een stel Atheense meisjes kennismaakten op de boot naar Antiparos, waar wij de druipsteengrotten bezochten. Diezelfde avond zijn wij met hen in een heerlijke Griekse openluchtbioskoop naar de film geweest ('Marco Polo'), die echter was ingekort, zodat alleen de meest hartstochtelijke scènes werden vertoond: van het verband klopte niet veel meer.

Het is boeiend om zulk een filmvoorstelling mee te maken: alles leeft geweldig mee, klappend, luid joelend en zelfs zat er een man de hele avond voor ons te boeren!

Donderdag de 13e werd een interessante dag, want behalve een wandeltocht naar Mâoussa aan de andere kant van het eiland, werd er een bezoek gebracht aan het klooster Longowârda, waar o.a. een ikonenschool is gevestigd. Edoch, hier bleken nog zeer strenge regels te gelden, niet alleen aan indecent geklede mannen (korte broeken!) maar zelfs aan al wat vrouwelijk was, bleek hier de toegang te zijn verboden, dus mochten de meisjes en twee jongens niet naar binnen; zij moesten zelfs buiten zicht gaan! Zo zaten wij daar, maar na een half uur begonnen onze dorstige kelen te roepen en Wilma vroeg een langslopende monnik om een beetje water, de vermetele! Veel erger echter was, dat Mirjam en Annemieke een foto maakten van de abt zelf, die met een jonge monnik, op een ezels gezeten, huiswaarts keerde. In twee wijde bochten reden ze om ons heen en snelden naar binnen. Een minuut later stond iedereen buiten: eruit gezet! Na enig 'vloeken en tieren' verliep de verdere dag rustig.

De avond werd gezellig doorgebracht met dansen en een boottochtje, dat ons door onze Griekse schonen werd aangeboden.

De veertiende werd door de actievelingen doorgebracht met een voettocht naar het dorpje Levkes, waar wij een tapijtenfabriek bezochten en zagen hoe een brief aan een analfabete werd voorgelezen. Onderweg vertelde een arme boer ons zijn moeilijkheden met betrekking tot de prika voor zijn dochters, de prika (bruidsschat) die in Griekenland nog altijd wordt gevraagd — en niet zo'n kleine ook! De broers moeten de vader helpen er aan te komen en mogen niet eerder trouwen dan dat al hun zussen de deur uit zijn, hetgeen voor Ton de Jong aanleiding was, deze gewoonte hartstochtelijk te vervloeken.

Na een speurtocht door de marmergroeven — waar o.a. het marmer voor de Hermes van Praxiteles, de Venus van Milo en de Tombe des Invalides vandaan is gehaald — ging het terug naar Parikia, de hoofdplaats. Hier bleek reeds een feeststemming te heersen: er was zojuist een processie door het plaatsje ge-

weest t.g.v. de vigilie van het feest van de Panayia — de allerheiligste Maagd. De hele avond en de hele nacht werd er door bewoners, vakantiegegers en pelgrims gefeest, maar de volgende morgen om kwart voor acht stonden de meesten weer in het gareel. onafzienbare rijen Grieken kwamen de ikoon vereren tijdens een twee en een half uur durende plechtigheid. Om kwart over tien begon een processie, waarin de ikoon plechtig door de stad werd rondgedragen, hetgeen gepaard ging met muziek door de militaire kapel die voor dit festijn speciaal naar Páros was gekomen. De middag werd doorgebracht met zwemmen, en de avond met meefeesten en dansen. Het vuurwerk dat werd afgestoken, was typisch Grieks: het had niet veel om het lijf, was echter wel leuk en er heerste een gezellige sfeer.

De volgende dag — zondag 16 augustus — zou de laatste van ons verblijf op Paros zijn, want om 21.00 uur zou de boot ons naar Piréfs terugbrengen. Er werd gezwommen, Leo Stok en Gerard Uffink zwommen zelfs naar de overkant van de baai ondanks de sterke stroming die er stond, maar hun moeite werd ruimschoots beloond met een prijs die de Grieken voor deze prestatie beschikbaar hadden gesteld. De dag ging voorbij, en het huis dat ons gedurende deze week zo goed van pas was gekomen, — ook om er bij petroleumlicht onze voeten ven stukken zeeëgels te ontdoen — moest worden ontruimd; onder grote belangstelling en nieuwsgierigheid werd er voor de laatste maal op het plein water gehaald, want de Kykladen zijn arm aan dit goddelijk vocht, waarvan men de waarde zo vaak onderschat! Langzamerhand was het avond geworden en na afscheid te hebben genomen van alle Grieken en Grieksen die wij tijdens ons verblijf hier hadden leren kennen, gingen wij de overvolle boot op en zongen vanaf de achterplecht uit volle borst afscheidsliederen.

Eindelijk voer de boot weg en wij dachten een rustige nacht tegemoet te gaan, maar deze zou ons niet worden gegund. De Grieken, benieuwd geworden wat voor een volkje wij wel waren, begonnen amusante gesprekken en spoedig ging de grammofoon aan, die in dit land nergens ontbreekt; en onder applaus van de overige reizigers dansten, zongen en twistten wij dat het een lust was, behalve voor een man, die dreigde de kapitein erbij te halen, omdat hij wilde slapen; er werd echter van alle kanten bezwaar tegen zijn protesten gemaakt en het zoete leven ging verder, totdat wij er allemaal bij neervielen.

De volgende morgen om vier uur kwam Attica in zicht en enige tijd later zaten wij weer in het kafenaion dat ons ook op die 3e augustus zo van dienst was geweest. Na hier het een en ander te hebben verorberd, gingen wij met de metro naar Athene en met de rugzak op de schouders naar het hotel, waar de nachtportier toch wel schrok, toen hij zo'n wanordelijke groep binnen zag komen — vooral toen ze daar met z'n zestien een kilogram brieven op de trappen binnen begonnen door te worstelen. Er waren er die tot elf, zelfs vijftien brieven en kaarten kwamen. De dag werd verder doorgebracht met slapen, slapen, eten en slapen. Slechts enkele actievelingen gingen de stad in om bij de Nationale Griekse Toeristenorganisatie aan kalenders, foto's en ander materiaal te komen. Zelfs de directeur van de Nationale Bank van Griekenland werd niet gespaard, en ik heb me bij hem persoonlijk laten aandienen om in het bezit te komen van een prachtige kalender, die deze bank t.g.v. het 1000-jarig bestaan van de monnikenrepubliek Athos had uitgegeven; hij ontving mij met open armen, nota bene. Nog twee dagen werden in Athene doorgebracht met bezoeken aan de Akropolis, Dafni, Agorá, en natuurlijk ook weer aan de grammofoonplatenzaken, waar wij heel wat muziek naar onze gading vonden. Meer dan ooit hebben wij de klassieke muziek gewaardeerd, toen wij 's avonds een concert bijwoonden van het Pittsburgh Symphony Orchestra in het Odeion van Herodes Atticus aan de voet van de Akropolis.

Donderdag de 20e augustus werd om half vijf begonnen met het inpakken van onze vele, vele, enorm vele bagage en na een strooptocht door het hele hotel, of er toch vooral niets vergeten was, gingen wij nog even naar onze melkman om daar voor de laatste maal te ontbijten: olijfolie met gebakken ei, brood en melk en een paar honingtaartjes met limonade toe. Om kwart voor zeven werd een taxi volgestopt met de voornaamste bagage (en

twee begeleidsters), de rest werd lopend meegesjouwd naar het station. Een tocht door een vrij rustig Athene, die niet veel langer had moeten duren, want de trein naar Litóchoron stond reeds klaar — afgeladen vol! Welk een schrik, toen wij in de trein de heer Tel. Mirjam Drost en Han Spoelstra misten! Op het laatste nippertje hebben zij echter nog in het achterste gedeelte van de gereedstaande trein kunnen springen. zij waren naar het verkeerde station gelopen!

Na een treinreisje van acht uur kwamen wij weer in het ons bekende Litóchoron aan de voet van de Olympus, of zoals de Grieken nu zeggen: de Olymbos, die wij zouden beklimmen om een kroon op ons werk te zetten. In het dorp werden wij uitbundig begroet; men vroeg ons nu niet meer: 'Germános?' en wij behoefden niet meer terug te roepen: 'Ochi, ime Ollandós' of het meervoud 'Imaste Olandii!' (de vertaling laat zich raden), men herinnerde zich nog precies wie wij waren en het dak van hotel 'Tourist' kon weer in beslag worden genomen. 's Avonds doken wij er niet al te laat in, want de volgende morgen moesten wij vroeg op pad. :

Iets later dan was berekend — maar wat doet de tijd in zulk een land ertoe? — gingen wij op weg, en na een eerste klim kwamen wij om ongeveer half tien op de drenkplaats Stavrós (kruispunt) aan, waar wij ontbeten.

De tweede rustplaats (Prióni) lag op 1200 meter (wij waren op 200 meter begonnen), waar wij omstreeks het middaguur aankwamen en heerlijk luierden, al genietend van het (al te) frisse bronwater. Inmiddels waren wij Kostas, de officiële berggids van de Olympus, al tegengekomen, die — zodra hij ons opmerkte — vertwijfeld uitriep: 'Die Holländer mit den ewigen Sandalen!' (Dat Gerard Uffink in zijn pyamabroek de top opging, verbaasde hem nog meer.)

's Avonds kwamen wij na acht uur lopen, knap moe in de berghut op 2100 meter aan, waar Kostas' Duitse vrouw — zij hebben elkaar op te top leren kennen — ons een goede maaltijd voorzette. De meesten doken meteen in bed om er de volgende morgen weer heel vroeg uit te komen, want de top moest niet al te laat worden bereikt. Kostas kwam ons om 6 uur wekken; hij zou de meisjes naar de Mytikas, de hoogste top (2917 m) begeleiden.

Dit stuk was verreweg het zwaarst en moest soms op handen en voeten worden afgelegd. Boven aangekomen, hadden wij het geluk weer met ons, want het was onbewolkt en we hadden daardoor een prachtig uitzicht. Maar aan alles komt een eind en ook de Olympus moest weer de rug worden toegekeerd. : Zondagmiddag de 23ste kwamen wij terug in Litóchoron — met een op de terugweg op de Olympus gevonden schildpad die, hoe kon het anders, Zeus genoemd werd!

Nu begonnen nog enkele kleine moeilijkheden: de bank was gesloten en het Griekse geld was op. De eigenaresse van ons hotel bleek echter bereid, soep voor ons te bereiden die, hoewel zij voor 75% uit olijfolie bestond, onze hongrige magen stilde. De avond werd afscheid genomen van het dorp en tevens van onze vakantie, in 'Paradiso', een typisch Griekse dancing, waar wij ook onze eerste avond zo aangenaam hadden doorgebracht. Ditmaal zaten wij echter soms wat zwijgend voor ons uit te staren of herinneringen op te halen aan hetgeen in de afgelopen zes-en-een-halve week was gebeurd, dat alles bij een glas goede reteina, die de heren De Greeve en Tel ons bij wijze van afscheid aanboden!

De volgende morgen moesten de laatste inkopen worden gedaan, na tenminste eerst onze Hollandse guldens te hebben ingewisseld, hetgeen met heel veel moeite gelukte. Spoedig echter waren ook deze drachmen weer op, want de ouzo, mavrodafni, loukoumia, fruit en koekjes waren niet te versmaden lekkernijen om mee te nemen naar het vaderland. Om kwart voor een vertrok de bus; onze bagage ging er niet zo een-twee-drie in, vooral de koebellen en watervaten en -kruiken bleken veel moeilijkheden te geven. Toch kwamen wij op het stationnetje aan, waar wij uitgebreid aten en de komst van de trein afwachtten. In een enorm tempo werd alles en iedereen naar binnen gehesen, onder grote belangstelling van de naar buiten hangende reizigers, want wie stapt er nu op zo 'n station in een internationale trein in?! Van de in Athene besproken plaatsen was niet veel terechtgekomen en pas na Saloniki konden wij in een Duitse en Oostenrijkse coupé zitten. Na een rustige nacht kwamen wij 's morgens vroeg in Beograd aan, welke stad een grootse indruk op ons maakte. De restauratie-wagen werd met veel moeite bereikt en we ontbeten. 's Middags aten wij voor het laatst op kosten van de gemeenschappelijke kas: kip met aardappelen en jus (en nog veel meer), goddelijk!

De reis verliep voorspoedig en wij hadden slechts een half uur vertraging, zodat wij meenden niet al te zeer over tijd de Duitse grens te bereiken. Edoch, een 70 km voor de Oostenrijkse grens bleek een oponthoud van drie uur noodzakelijk. Het gevolg was, dat heel de trein leegliep en een paar honderd reizigers hun heil tussen de rails zochten. Eindelijk werd het vertreksignaal gegeven en alles stooft weer naar binnen. Drie en een half uur te laat kwamen wij in Jesenice aan, waar de hele familie van een der Griekenlandvaarders ons ont-haalde op limonade, knackebröd, echte boter, suikerklontjes en citroenen; het was een gezellige boel op het anders zo uitgestorven station. Nu ging het verder naar Salzburg, waar wij de schrik van ons leven kregen bij het horen, dat wij in München moesten overstappen; alles werd snel in gereedheid gebracht en aangekomen in de Beierse hoofdstad, werd in een enorm snel tempo, dank zij goed team work, ogenblikkelijk beslag gelegd op twee Nederlandse coupés. Het laatste gedeelte van de reis verliep vlot, hoewel weinigen echt sliepen; de trein liep nog een behoorlijk stuk in, zodat wij maar twee uur te laat in Eindhoven aankwamen. De douane in Venlo heeft ons (gemakshalve) maar niet onderzocht. Van hier werd de familie in Amsterdam gewaarschuwd, dat de horde in aantocht was. Eindelijk werd het geduld van de reeds enkele uren op het station wachtenden beloond en zij zagen hun zonen en dochters heelhuids en goed gebruikt, zij het allesbehalve fris, vergezeld van een heleboel rommel, de trein uitsjouwen. Na een welkomstwoord van de heer Van Lent namens alle ouders, waarbij de leiders een fles Ouwe Klare werd aangeboden, namen wij op Griekse wijze afscheid door nog eenmaal op de Heren De Greeve en Tel te drinken: Ouzo (die echter door de meeste familieleden met een kreet van afschuw werd begroet).

Kyrie De Greeve en kyrie Tel, nogmaals hartelijk bedankt, het was meesterlijk!

Hellas, Adio sas — Griekenland, tot ziens!

November 1964,

H. van Lent

I. Woltring

Illustraties:

Leo Stok

Foto's:

H. de Greeve

G. de Rooij

MARRAKECH, oude karavaanstad, gelegen aan de rand van de Sahara, is te verdelen in Kasbah, Medina en buitenstad. Kasbah en Medina worden omgeven door een eeuwenoude stadsmuur en tonen hiermee aan, dat zij het eigenlijke Marrakech vormen. De buitenwijk heeft veel weg van een Europese villastad. Men ziet er prachtige villa's met kleurrijke tuinen, geriefelijke hotels, luxeuze casino's en rijke boulevards met deftige winkels en Europeanen, meest Fransen.

Een scherpe tegenstelling vormt de Kasbah, de achterbuurt, die gelegen is in het hart van de stad. Smalle, modderige stegen lopen kris-kras door elkaar; zwermen vliegen leiden naar de slager, die bebloed ezelsvlees tussen de ramen heeft hangen; in vonden geklede Marokkanen kijken met hatelijke blikken naar de Europese 'indringers'. Tussen de luxeuze buitenwijken van Marrakech en de sombere, armoedige Kasbah, ligt de Medina. Met welk een hartelijkheid komt de bewoner van deze wijk ons tegemoet na de kille zakelijkheid van de Europeaan en de haat van de Kasbahbewoner. In het begin zijn ze nauwelijks geïnteresseerd, maar als men langer in een café blijft zitten, als men met de marktkooplui over de prijs onderhandelt en als men zelf iets te koop aanbiedt, dan behoort men spoedig tot de hunnen. Zij nodigen U uit om vanaf het dak van hun woning een blik te werpen op de Djemas el Fna, het grote marktplein van Marrakech, en ze zijn verrukt als U hen vertelt dat u, na lang afdingen, een berbermes voor 15 Dirham gekocht hebt en niet voor vijftien Dollar. (1 Dh. is 71 cent).

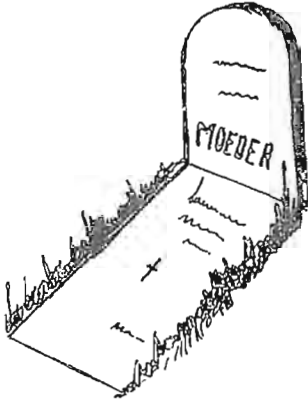
En als U van plan bent weg te gaan, dan houden ze U tegen, want om vijf uur begint de markt pas goed en komen de omwonende stammen naar de stad.

Terwijl de nacht valt over het oude Marrakech en de hemel paars kleurt, steken de marktkooplui de lantarens van hun stalletjes aan en begint de slangenbezweerder met zijn langdurige ceremonie; dan dreunen de trommels van de dansgroepen en vormen zich luisterkringen rond de oude verhalenvertellers.

Dit is het Marrokaanse leven, dat tot diep in de nacht voortduurt, een leven vol hartelijkheid en sfeer.

Helmut Smit

DE MAN IN DE VERSCHOTEN REGENJAS

Hij sluit langzaam de deur achter zich, draait aarzelend de sleutel om. Hij twijfelt even, doet dan een stap achteruit en kijkt omhoog naar het raam, waaruit een rossige gloed naar buiten straalt. Achter de vitrage is een donkere gestalte zichtbaar.

— Dat is mijn vader, omringd door roze licht, als een heilige.

Hij steekt zijn hand op en loopt weg. Het silhouet blijft bewegingsloos als een heiligenbeeld. Hij loopt achterom het huis naar de garage, steekt de sleutel in het slot, draait die om en klapt de deur omhoog. Er staan twee auto's in; hij loopt naar de rechtse en stapt in. Blijft dan enkele ogenblikken stil zitten, stapt plotseling uit en spuugt op de andere auto.

Mijn afscheid, mompelt hij.

Het speeksel druipt tergend langzaam naar beneden, wanneer het de onderkant van het raampje bereikt heeft, stapt hij in en rijdt weg. De garage laat hij openstaan. Nog eenmaal kijkt hij naar boven; zonder het zelf te willen gaat zijn hand nog eenmaal omhoog.

— Ik moet er nu meteen heen, zelfs al ligt zij onder de grond wil ik naar haar toe. Het was een rotstreek van hem mij nu pas te vertellen, nu pas te waarschuwen, nu ze begraven is. Het is zijn wraak geweest voor alles wat ik tegen moeder gezegd heb, wat zij voor mij wel en voor hem niet gedaan heeft. Hij heeft de laatste slag gewonnen, er zal geen slag meer zijn, niets, ik zal hem nooit meer zien.

Hij drukt zijn voet naar beneden, de wijzer van de snelheidsmeter glijdt naar zestig.

De straat waar hij rijdt, ligt verlaten — slechts wat verlichte vensters hier en daar.

— Daar zijn vaders en moeders, die elkaar begraven; zonen die ze verwekt hebben, en die helpen begraven.

In een portiek staat een man met zijn rug naar hem toe; hij remt af en kijkt, rijdt dan door. De man kijkt om en lacht naar hem terwijl hij zijn verschoten regenjas dichtknoopt. Hij rijdt verder, zeventig nu.

— Hij sloeg haar vaak, ze kwam dan naar mijn kamer en ging op mijn bed liggen huilen, haar hoofd op het kussen. Het was nat. Een keer heb ik het met mijn mond aangeraakt; het smaakte naar niets, ik weet het nog goed, alsof ze niets was, helemaal niets; ik heb toen zelf gehuild. En me voorgenomen, voortaan iets te zeggen als ze kwam; ik heb nooit iets gezegd. En nu is ze dood.

Hij stopt en trekt een kastje open, haalt er een plattegrond uit, met zijn vinger zoekt hij de weg naar het kerkhof. Linksaf, mompelt hij; start de motor en rijdt weg.

Linksaf gaat hij, weer huizen langs hem heen, alles verlaten, zelfs geen man in een portiek. Hij komt nu buiten de stad en rijdt honderdzwintig. Hij klemt zijn handen stevig om het stuur.

— Dit is de eerste keer, ik ben niet bang meer. Ik weet nog goed toen ik pas reed; zij zat naast me. Ik reed zestig en we waren allebei bang. Hij zat achter ons en vertelde dat een kollega bij hem op het werk zich de vorige dag had doodgereden. Ze zei niets maar was bleek, lijkleek. Zoals ze nu is, lijkleek.

Hij rijdt nog harder en blijft strak voor zich uit staren naar een donkere groep bomen onder de grauwe lucht.

— Daar is het, daar ligt ze.

Als hij er is, stopt hij en stapt hij uit. Een hek is er niet, alleen een kale stenen muur. Hij gaat terug naar zijn auto en rijdt deze tot vlak langs de muur. Hij klimt op de auto en dan op de muur; onder hem liggen nu grafstenen, doden. Dan springt hij naar beneden, maar hij komt met zijn linker voet op een grafsteen terecht en met zijn rechter op de aarde. Een stekende pijn gaat door zijn rechter enkel. Hij gaat verder en kijkt op elke steen.

— Ik heb je mijn hele leven gevonden, waarom dan nu niet? Vroeger was je er als ik je

zoekt, toen ik vuur had gemaakt en vader had het gemerkt. Ik mocht dan achter je staan; het hielp niet, hij sloeg ons allebei.

Hij dwaalt steeds verder tussen de graven door, maar vindt niet wat hij zoekt. Geen steen met: Hier rust mijn geliefde vrouw.

— Dat heeft hij erop gezet, de smeerlap.

Wanhopig zoekt hij verder, dan gaat hij terug naar de muur.

— Ik geef het op, ik ga naar hem toe. Alleen hij weet waar ze ligt.

Hij klimt op een steen, hier ligt onze geliefde moeder, die tegen de muur staat, dan op de muur en op de auto, op de grond. Hij steekt een sigaret op en blijft staan in de nacht, de bomen boven hem; hij wil niet terug.

— Ik moet.

Hij stapt in en rijdt weg. Rijdt hard, heel hard, weg van het kerkhof, naar hem, naar de stad. In de stad zijn de straten leeg en verlaten. Alleen verlichte vensters. Slaat nu rechtsaf. Ook hier is niemand. Dan is er in het portiek weer de man in de verscho-
ten regenjas. De man zwaait en schijnt iets te zeggen.

— Ik moet doorrijden, naar hem.

Hij stopt en vraagt of de man mee wil rijden. De regenjas knikt en glimlachend stapt hij in. Geen van beiden zegt iets. Ze steken ieder een sigaret op. De man naast de bestuurder geeft vuur en zegt, waar ga je heen.

Naar huis, naar mijn vader.

Ik heb mijn vader vermoord, zegt de man plotseling, en hij glimlacht. Dan gaat zijn glimlach over in een harde, akelig schelle lach. Achter het stuur rilt hij.

Het is eenvoudig, zegt de man terwijl hij een mes uit de zak van zijn regenjas haalt. Hij streelt met zijn wijsvinger het blinkende staal.

Zo, zegt hij en steekt het mes naar voren. Weer lacht hij.

Mijn vader had me opgesloten, in mijn kamer, hij zegt dat ik gek ben, verklaart hij achter het mes.

Gewoon zo, zegt hij weer en steekt het mes naar voren, terwijl hij met zijn arm een draaiende beweging maakt.

— Gewoon zo, gewoon zo.

Achter het stuur doet hij zijn ogen dicht, tien seconden, dan kijkt hij. Hij zit nog recht op de weg.

— Gewoon zo.

Weer tien seconden, en weer.

Hier is 't, fluistert hij en stopt. De man in de regenjas overhandigt hem zwijgend het mes.

— Alleen hij weet waar ze is.

Hij gaat naar het huis toe, uit het raam straalt nog steeds die vreemde roze gloed.

Tien minuten wacht de man in de auto, ook hij stapt uit en gaat naar het huis toe.

Akelig koud klinkt zijn lach door de verlaten straat. Verderop begint een hond te janken.

— Gewoon zo.

(De volgende morgen leest een moeder ergens ver weg in het ochtendblad, dat haar man en haar enige zoon dood in het huis van de vader zijn gevonden.)

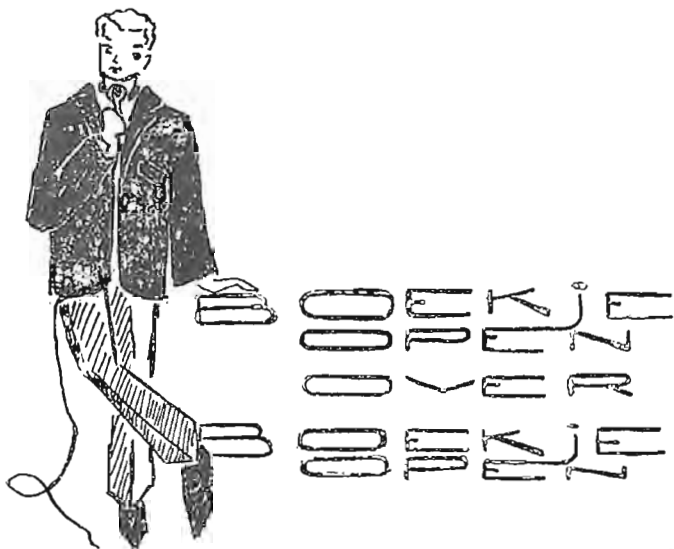
nov. 1964
tonny huisman.—

(Slot van pag. 12)

. Twee weken lang doorzoekt een patrouille soldaten de onherbergzame step-
pen. Tevergeefs.

De ontsnapte gevangene, Ivan Masnavich uit Charkow was en bleef onvindbaar.

Athos.

Er verschijnen de laatste jaren steeds meer interviews met ministers, hooggeplaatsten mensen die plots in de actualiteit staan, met kunstenaars en dan vooral schrijvers. Ze komen op allerlei plaatsen voor, in dag- en weekbladen, literaire kronieken, periodieken waarin de cultuur vereerd wordt, voor radio en teevée. De tendentie hierachter zie ik tweeledig. De huidige mensheid maakt een ontwikkeling door, die zich op velelei gebied manifesteert. Zij wordt wel een nieuwe renaissance genoemd: de mens krijgt meer en meer belangstelling voor de mens.

Het in zwang zijn van het vraagesprek lijkt me een uiting, voorbeeld hiervan, Het publiek wil voorts geïnformeerd worden over zijn idolen. Wat voor mens — ik beperk me nu tot de auteur — is het, die dat boek geschreven heeft, welk karakter, welke idealen, welke gedachten leven er in hem?

Het principe van zgn. close-reading, dat de laatste tijd nogal opgang maakt (imported from England vandaar de naam) kan als reactie hierop beschouwd worden. Bij close-reading geldt alleen het geschrevene, het boek dat van de drukpers gekomen is. Voor het leven en de opvattingen van de schrijver interesseert men zich niet, wat er staat, staat er; daarmee is het afgelopen. De conclusies en oordelen over de waarde van het boek worden uitsluitend gegrond op hetgeen de tekst vermeldt. 1)

Eind '63 stelde het vijftal Remco Campert (schrijver), H. J. Oolbekkink (journalist en schrijver), Hans Verhagen (journalist en schrijver), Simon Vinkenoog (schrijver), en Wim J. Simons (o.a. schrijver) een boek samen met daarin opstellen over 26 schrijvers die na 1945 debuteerden. 2)

Die 26 schrijvers zijn: Hans Andreus, J. Bernlef, Louis Paul Boon, Remco Campert, C. Buddingh, Hugo Claus, Jan G. Elburg, Jan Hanlo, W. F. Hermans, Alfred Kossman, Gerrit Kouwenaar, Esteban Lopez Lucebert, Harry Mulisch, Cees Nooteboom, H. J. Oolbekkink, Sybren Polet, G. K. van het Reve, Paul Rodenko, Bert Schierbeek, Hans Sleutelaar, C. B. Vaandrager, Hans Verhagen, Simon Vinkenoog, Mischa de Vreede (de enige vrouw) en Leo Vroman op de flap staat. Het gaat in dit boek om de mensen van vlees en bloed met een onvoorstelbaar aantal hebbelijkheden en onhebbelijkheden. Een van de (on)hebbelijkheden is dat zij schrijven en van mening zijn, dat anderen dat dan ook moeten lezen. Hieraan konden de samenstellers niet altijd voorbijgaan. Men ziet, geen diepgravende beschouwingen, noch alleen vraag en antwoord tussen interviewer en schrijver. De werkwijze is ongeveer als volgt. Er worden karaktertrekken van de schrijver en zijn boeken gegeven en verteld over zijn jeugd, opleiding, omgeving, belangstelling, behaalde prijzen, vrienden, liefhebberijen, wijze van schrijven, maatschappelijke positie. Tussen de tekst van de samenstellers zijn overvloedig citaten van critici verwerkt. De stijl is luchtig, doet journalistiek aan, zwaarwichtigheid is uit den boze. Doelbewust. Vaak echter zijn de samenstellers naar de andere kant uitgegleden, er wordt in dit boek ontstellend gezanikt. Over de waarde van de Reina Prinsen Geerligsprijs (die zou sterk gedaald zijn), over de kwaliteit van de nederlandse kritiek, de nederlandse kruideniersmentaliteit, de Idil, en wat erger is, er

wordt vervelend doorgezaagd over een bepaald aspect, detail van het werk van een schrijver of een gebeurtenis in diens leven, die achteraf beschouwd niet van enorme betekenis is geweest. Zo wordt bij Kossmann uit ter treure herhaald dat deze in Rotterdam woont en van die stad houdt, bij Gerrit Kouwenaar dat hij een heel mooie zolderwoning heeft. Het optreden van staatssecretaris Cals in 1954 t.a.v. Van het Reve wordt ellenlang en eigenlijk melig behandeld. Door het hele boek heen zijn voorbeelden van het opblazen van onbenulligheden te vinden.

De verschillende opstellen zijn gelardeerd met foto's van de persoon in kwestie. Deze foto's doen vaak verouderd aan. Vreemd is dit niet als men bedenkt, dat het tot stand brengen van die boek 'n jarenlangsiopende kwestie is geweest. Dit nu hebben de samenstellers niet durven bekennen. De stukken staan immers niet gedateerd, zodat de lezer naar een historisch kader moet raden en niet zeker weet of de onderveroorde schrijver nog achter zijn uitspraken staat.

Over de keus kan getwist worden, elkeen zal met 26 andere schrijvers uit de bus gekomen kunnen zijn. Bij het artikel over Remco Campert staat evenwel 'Met Ellen Warmond (die op het nipertje aan dit boek ontsnapte: het is toch ergens een vervelende juffrouw)' mocht hij in 1953 de inmiddels tot een farce geworden Reina Prinsen Geerlingsprijs delen.

Er wordt tussen de haakjes geciteerd, gelet op de aanhalingstekens. Dit is een van de vele keren dat er geciteerd wordt zonder bron- en tijdsvermelding. Ik ben zeer benieuwd wie dit wel gezegd kan hebben. Het woord ergens lijkt me een aanduiding van 's mans geestelijk niveau, de bewering is zonder meer ijdel geklap. Een bundel van deze dichteres is van groter kwaliteit dan alles wat Oolbekkink, Verhagen, Sleutelaar en Vinken oog bij elkaar geschreven hebben en zij staat minstens op het peil van Campert. (De Jan Campertprijs kreeg Remco in 1955, Ellen in 1961, terwijl haar bundel 'Het Struisvogelreservaat' in 1963 uitgekomen, dat jaar meteen herdrukt werd).

Tot de beste nederlandse schrijvers die na de 2e wereldoorlog begonnen te publiceren, behoren ook nog Hans Lodeizen — het doet er in dit verband niet toe dat deze dichter in 1950 gestorven is, hij is een belangrijk schrijver. Door hem niet op te nemen hebben de samenstellers een goede kans voorbij laten gaan — er is al zo weinig over zijn leven gepubliceerd.

Jan Wolkers — zijn debuut was in 1961. Misschien zijn de opstellers jaloers op zijn succes, hadden zij hem ook een plaats in het boek gegund, dan zou dat zeker de verkoop ervan ten goede zijn gekomen.

Anton Koolhaas — een veelzijdig man, zijn vermenselijkte dierenverhalen zijn ongeëvenaard boeiend.

Willem Brakman — de weinig gelezen, maar uitermate goede schrijver, die sinds 1961 door vele critici bejubeld wordt.

Heere Heeresma zou ook wel in dit gezelschap passen.

Deze reeks zou nog gevolgd kunnen worden door een andere, schrijvers die in ieder geval meer hebben gepresteerd dan Buddingh', Oolbekkink, Schierbeek, Sleutelaar, Verhagen en Vaandrager.

De laatste drie zijn, zoals u weet Gard-Sivkkers. Als er over deze drie figuren in een walgelijke, modieuze, ronkende stijl geschreven wordt, dan past dat volkomen in de beleidslijn van deze groep. Zij willen behoren bij de nederlandse schrijvers van naam, terwijl deze schrijvertjes daar geheel niet bij horen. Hans Sleutelaar bv. heeft nota bene nog geen enkel boek of bundel op zijn naam staan, slechts enkele essays of pogingen daartoe! Hij en zijn kornuiten vallen in het niet bij mensen als Claus, Hermans, Van het Reve. 3)

Er kleven nog meer fouten en bezwaren aan het boek. de biografieën zijn onvolledig, er staan onjuistheden in, de corrector van de Boekerij diët er goed aan, de nieuwste spellingsregels na te kijken en een bril te kopen; de heer Vinkenog is bepaald ego-centrisch, 10 maal pronkt zijn tronie van de 149 bladzijden, in alle formaten en standen. Maar dit alles is niet zo verschrikkelijk; het irriteert alleen maar! „Boekje open" is een willekeurig samengesteld, onbelangrijk geschrift, dat zelden interessant is en onfris ruikt naar klikjesgeest en vriendjespolitiek.

h. broekman

1) Het blad Merlijn, in 1962 opgericht, waarin een aantal critici deze beschouwingswijze in praktijk brengen, is een financieel succes voor de uitgever. Overigens heeft men in Engeland al ingezien, dat deze close-reading niet alleenzelligmakend is.

2) „Boekje Open", uitgeverij De Boekerij N.V., Bussum.

3) vgl 'de poëzie van de bebouwde kom' (juni '64), een tussentijdse publikatie van het tijdschrift Kentering, dat gericht was tegen de opvattingen van de Gard Sivik-bent. Peter Berger

KENNEDY

Laten we nog eens terugdenken aan de man van de schommelstoel en de grote kuif : John Fitzgerald Kennedy; een zorgzame vader en een groot staatsman, die in Dallas zo wreed werd vermoord.

Hij had veel goede eigenschappen.. Dat hij dapper was, bewees hij wel in de 2e Wereldoorlog; hij redde het leven van velen van zijn manschappen, toen zijn schip naar de kelder werd getorpedeerd. Bij dat ongeluk liep John verwondingen op waar hij zijn hele leven nog last van heeft gehad.

Men denkt ook vaak aan hem, in gezelschap van zijn charmante vrouw: Jacqueline Bouvier. Hij leerde haar kennen op een feestje, maar zij verloren elkaar al weer gauw uit het oog. Een tweede ontmoeting had plaats op een bruiloft bij een vriendin van Jackie. Deze vriendin had een zonderling plan in haar hoofd: ze wilde Jacqueline net zo gelukkig maken als zijzelf was en zij koos voor haar een man uit, nl. . . John Kennedy. Zij verloren elkaar voor de tweede maal uit het oog. Maar Jackie dacht nog wel eens aan die ontmoeting en op een dag werd ze door John opgebeld, die haar door zijn werk vergeten was. Zij hernieuwden de kennismaking voor de derde keer en na ongeveer een jaar trouwden zij.

Toch was niet alles rozegeur en maneschijn wat zij meemaakten. In de loop van detijd hebben zij vijf kinderen gehad, waarvan er maar twee zijn blijven leven, Caroline en John-John, twee schattige kinderen, die geen protocol kennen. :

J.F.K. hield veel van zwemmen en zeilen, maar in verband met zijn rug moest hij altijd oppassen. Zijn grote hobby was het verzamelen van antieke beeldjes en walvstanden. Die zette hij op zijn bureau en zijn nu te zien bij alle andere concrete herinneringen aan hem op de tentoonstelling over zijn leven.

Zijn grote ideaal was de wereldvrede. Daar heeft hij voor gestreden. Bij de verkiezingen in 1960 zei John: 'Ik hoop een president te zullen zijn, die niet alleen oorlog zal voorkomen, maar die de vrede zal winnen.' In september 1961 zei hij in een rede tot de Verenigde Naties: 'De mens moet een eind aan de oorlog maken, of de oorlog maakt een eind aan de mensheid.' Iedereen weet, hoe Kennedy een oorlog heeft kunnen voorkomen in de Cuba-crisis.

In de tijd, dat John F. Kennedy president was, had hij een diepe indruk op ons gemaakt. In die korte periode heeft hij maar weinig van zijn plannen en idealen kunnen verwezenlijken, want op een gegeven moment ging hij naar Texas om stemmen te winnen voor de komende presidentsverkiezingen. En daar, in Dallas, waar hij een zo enthousiaste ontvangst genoot, werd hij zo maar door de eerste de beste knul vermoord. We dachten dat zo iets niet meer kon gebeuren in onze moderne wereld

Hoe was dan ook de reactie van de mensen? Iedereen kon en wilde het niet geloven.

Er scheurde iets van binnen; dat nu juist Kennedy moest worden doodgeschoten . . .

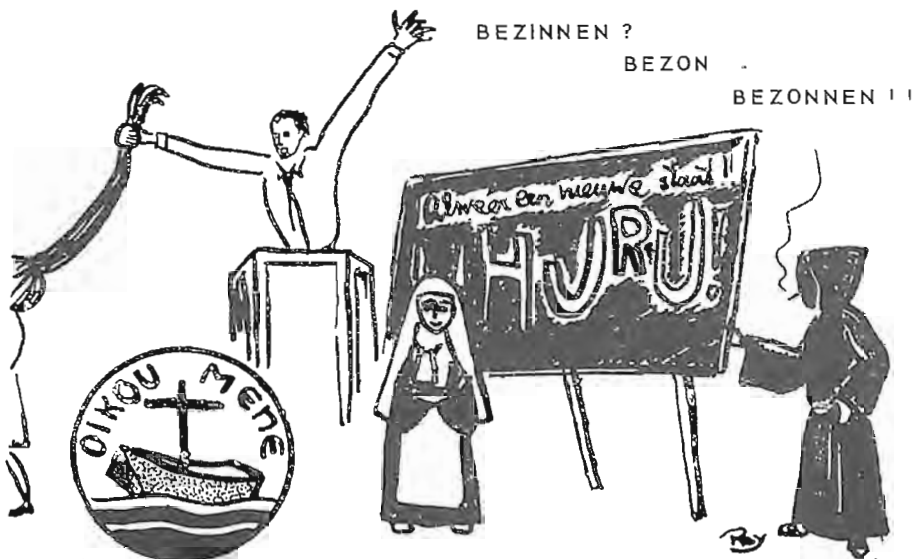
Hij is als een martelaar gestorven voor de wereldvrede. Laten we nog even terugdenken aan die afschuwelijke dagen voor zijn familie, gezin, vrienden, ja, voor ons allemaal. Tegen de kleine John-John werd gezegd, dat 'een boze man zijn vader kwaad had gedaan' en het was net zijn derde verjaardag, toen zijn vader begraven werd, begraven tussen oorlogshelden op het kerkhof van Arlington.

Maar al is Kennedy dood, zijn geest leeft voort, want gelukkig kozen de Amerikanen Lyndon B. Johnson bij de jongste verkiezingen. Hij zal de weg volgen die Kennedy was ingeslagen, de weg van het zicht naar de toekomst.

Wij zullen altijd met dankbaarheid terugdenken aan het beleid van Kennedy, en laten we hopen, dat zijn idealen zullen worden verwezenlijkt.

Ciel Hattinga Verschure
Anneke Schouten

analyseert de dichtkunst van deze modernistische groep en zegt o.a.: 'De opzet van dit boekje open acht ik dan ook in de eerste plaats een poging van deze dichters om zich tussen de gevestigde reputaties literair te autoriseren, en hun voornamen aan het omslag toe te voegen. Het is een voorbeeld van het door de nieuwe dichters zo heftig bestreden bouwen aan een literaire reputatie!'

In de linker hoek een harmonium, waarnaast, tegen de zacht groene wand, een groot kruisbeeld en een lichtschatelaar zijn aangebracht dan springt een lila zuil uit de muur met daarvoor een kansel. Rechts ervan een Madonna met Kind, keurig ingelijst, in de rechter hoek een teevee toestel, grotendeels verscholen achter een schoolbord. Op de kansel ds. Den Tonkelaar uit Bussum.

Toen de zesdeklassers tijdens de bezinningsdagen in Klooster Alverna deze conferenties bijwoonden, zagen zij meestentijds deze met symboliek geladen voorstelling. 's Middags 30 november schetste de hervormde predikant in grote trekken oorsprongen, ontstaan en ontwikkeling van reformatie en oecumene.

Na het souper werd onder de bezielende leiding van staatshoofd Pruyt de nieuwe, onafhankelijke staat Uhuru uitgeroepen. Ministers waren de Beatles, Rolling Stones, the Exciters enz., de grote belangengroepen vormden de Coca Cola en Joy fabrieken. De volksvertegenwoordiging vierde dansend en met aanverwante bewegingen de onafhankelijkheidsfeesten, terwijl het volk stijfjes toekeek. De clerus kwam feliciteren, bij die gelegenheid werd bekend gemaakt, dat de miswijn afgeschaft was; daarvoor in de plaats werd de jeneverplicht ingevoerd.

De zeereerwaarde heer E.J.M. Hupperetz, regent van het klein-seminarie Hageveld hield dinsdagochtend een praatje over onze roeping in de wereld.

Dit was het minst geslaagde deel van de bezinningsdagen; de regent beheerste de spreektechniek onvoldoende, daarbij gebruikte hij veel woorden om weinig te zeggen. Na afloop van zijn inleiding werd fel gediscussieerd, waardoor de regent een aantal punten moest verduidelijken en een deel van zijn opvattingen duidelijk geen weerklank bij het gehoor bleek te vinden. De dominee lichtte ons 's middags in over de protestantse zienswijze op doop en avondmaal. Niet iedereen was blij met de film over het Concilie die 's avonds vertoond werd, maar degenen die trouw de concilieverslagen lezen zullen 'm zeker interessant gevonden hebben.

Woensdag vertelde de innemende ds. Den Tonkelaar de visies van de reformatische christen op zondevergeving en de biecht, organisatie van zijn kerk

exegese en gebruik van de H. Schrift. De vierde en laatste inleiding op deze dag 'De taak van de kerken in de wereld' zie ik als de belangrijkste die de dominee gehouden heeft. Vanuit het gehoor werd een dringend appel op de kerk en de kerken gedaan om er toch vooral voor te waken, zich niet te buiten te gaan aan weelde en uiterlijkheden, maar met volledige inzet en aanwending van alle beschikbare middelen de christelijke naastenliefde in praktijk te brengen en daarbij de liturgie en theologie als middel en niet als doel van het getuigenis te maken.

De dia's welke de predikant 's avonds toonde waren niet indrukwekkend. Deze zijn gemaakt bij een bezoek aan de protestantse broedergemeenschap van Taizé. De omgeving en de bezoekers kregen we onevenredig meer te zien dan zaken die op het kloosterleven betrekking hebben; de explicatie die de dominee gaf, was daarentegen heel interessant.

Bij zijn laatste referaat pleitte de welbespraakte theoloog voor geduld en oprechtheid in de oecumene. Het is een goede gedachte geweest, ds. Den Tonckelaar voor de bezinningsdagen uit te nodigen. Zodoende weten we wat er in het protestantse denken omgaat en in de oecumenische beweging. Deze kenner van vele religies en sekten wist zijn deskundigheid over te brengen en ons in de vrucht van langdurige studie en veelzijdige contacten te laten delen.

Hij heeft ons vooral getoond wat de reformatorische christen bindt met de katholieke christen; op deze manier heeft hij velen aan het denken gezet over het eigen geloof. De veel geuite mening, dat deze dagen nuttiger zouden zijn geweest, wanneer naast de protestantse de katholieke leer in gemeenschappelijke geloofszaken aangegeven werd, is een bewijs dat er behoefte is aan voorlichting inzake het geloof dat we van onze ouders meekregen.

De slotzitting welke door de rector gehouden werd, behelsde een vloeiende, op de praktijk gerichte lezing met als titel 'Christelijke dienstbaarheid en christelijke naastenliefde'. De spreker drukte ons op 't hart onzelfzuchtig en dienend door het leven te gaan, wat immers de taak van elke christen inhoudt, ook wanneer deze een leidinggevende functie bekleedt.

De experimentele wijze van misvieren, waarbij de liturgie geheel in het nederlands werd gesproken, betekende een succesvolle en zinrijke vernieuwing van een eeuwenoud ritueel. Jammer, dat deze uiting van modern katholiek denken nog slechts een uitzondering mocht zijn. De dienst door de dominee geleid, gaf ons een indruk hoe het er tijdens een woorddienst in de protestantse kerken toegaat.

Op het eerste gezicht leek het program voor deze vier dagen veel te zwaar, zodat de kans dat de bezinningsdagen zouden slagen, klein was.

Met uitzondering van dinsdag, toen er veel te weinig vrije tijd was, is het programma m.i. wel zwaar, maar niet overbelast geweest.

h. broekman

SONZE STOA

Het nieuwe Stoa-bestuur heeft door de enigszins late bestuurswisseling van de leerlingenvereniging, waaraan die van Stoa gekoppeld wordt, nog weinig activiteiten aan de dag kunnen leggen.

Het leek mij een goede gelegenheid om namens het bestuur, in Bolwerk het een en ander te zeggen over hetgeen wij van plan zijn te doen, en wat wij verwachten van Stoa. Onze nieuwe mentor, de heer Hoving, zal ons op de van hem bekende wijze bijstaan. Wij zijn hier bijzonder verheugd over!

Direkt na de kerstvakantie, dus voor de eerste keer in 1965, zal de eerste zitting plaats vinden, het programma voor deze avond zal nog bekend worden gemaakt. Wel kunnen wij zeggen (voor de liefhebbers!!), dat op deze avond een statutenontwerp zal worden behandeld.

Wat wij zullen trachten te doen? Wij zullen in de eerste plaats proberen om belangstelling voor Stoa te 'kweken'. Wij geloven, dat men het als een morele plicht dient te zien de zittingen van Stoa bij te wonen; het zal geen overbodige luxe zijn wanneer men alleen eens op Stoa komt en wat met elkaar van gedachten wisselt. Door wat meer contact met elkaar te onderhouden zou de sfeer in de hogere klassen wellicht eens beter kunnen worden, waardoor die sfeer niet — zoals nu — doet denken aan die op een instituut waar men uitsluitend komt om iets te leren. (inclusief de 6e, Rob? — red.) Dit moet het voorname zijn, maar het onderling contact kan alleen maar tot de maatschappelijke vorming bijdragen, zeker in Stoa verband. Wanneer dit bereikt zou kunnen worden, zouden we een heel eind verder zijn. Per slot van rekening is de Stoa van ons allemaal en wij hopen dan ook dat iedereen dit in zijn of haar oor zal knopen en het hierbij niet zal laten, maar uit zichzelf naar ons toe zal komen met de mededeling dat hij of zij de eerstvolgende Stoa iets wil doen. Dan pas kunnen we Stoa maken tot een evenement, dat ongeveer eens per drie weken terugkomt. Een evenement waar iedereen iedereen ontmoet!

Tot ziens!

Namens het Stoa-bestuur .
Rob Oostenbroek.

PROGRAMMA

VAN HET BESTUUR VAN DE LEERLINGENVERENIGING VOOR DIT CURSUSJAAR .

In de raadsvergadering van 27 november j.l. werd het volgende bestuur gekozen:

Voorzitster : Henriette de Jong
Vice-voorzitter : Jos Hesp
Penningmeester : Hugh van Dijkman
Cultureel assessor: Rob Oostenbroek
Sportassessoren: Nia Netten
Herman van Wechem
Vertegenwoordiger van Bolwerk: Pieter Monsma.

Het nieuwe bestuur hoopt dit jaar de weg die het vorige bestuur onder voorzitterschap van de heer F.H. Pruijt ingeslagen is, zo succesvol mogelijk voort te zetten en wij danken de heer Pruijt en met hem zijn bestuur dan ook nogmaals, langs deze weg, voor al hetgeen wat hij tot stand heeft gebracht.

Voor dit jaar is het volgende programma samengesteld:

- I a) voldoen aan art. 114 van de statuten, zodat ieder raadslid een reglement krijgt;
b) een wijziging in het reglement, waardoor het de voorzitter mogelijk wordt gemaakt zijn onpartijdigheid t.a.v. een nieuw te kiezen voorzitter te laten varen.
- II Er zal worden georganiseerd :
 - a) een fancy-fair
 - b) een schoolbal
 - c) een soirée
 - d) een officiële sportdag
 - e) een voetbalwedstrijd leraren—leerlingen.
- III Wij zullen samenwerken met :
 - a) de oudervereniging
 - b) de leerlingenverenigingen van andere scholen
 - c) de overkoepelende jeugdorganen in de gemeente Amsterdam.

Het is daarom ook te begrijpen, dat wij vele kosten zullen hebben en van iedere leerling wordt dan ook een bijdrage van fl 1,50 gevraagd. Deze bijdrage zal voor de kerstvakantie geïnd moeten worden en de raadsleden kunnen alle inlichtingen bij de penningmeester verkrijgen. Er zal aan de raadsleden een kaart worden overhandigd, waarop de namen van de leerlingen per klas worden vermeld. Uit dit systeem kan de secretaris dan opmaken, wie wel en wie niet betaald heeft, en wij zien ons genoodzaakt al degenen die niet betaald hebben, de toegang tot alle feestelijke evenementen die dit jaar georganiseerd worden, te onttrekken.

Hopend op volledige medewerking, zullen wij trachten zoveel mogelijk aan dit programma te voldoen.

Namens het bestuur:
Henriette de Jong, voorz.

- 22-10 Deze dag kregen de vijfde en zesde klassers de mededeling, dat er een Soiree georganiseerd zou worden. Ten overvloede deelde de oudervereniging mede, dat de school haar fiat aan deze avond had gegeven. Het was haast niet in te denken met zijn tachtigen in de Fiat der oudervereniging!
- 30-10 Vanavond gebeurde het dan. het lang verwachte, stil gezwegen, nooit gedachte, toch gekregen bal vond zijn doorgang in de blauwe zaal van het American Hotel. Na enig heen en weer geschuifel met stoelen en zetels, een enorm goed bezette bediening en de eenvoudige, naar het zakgeld van een scholier gerichte prijzen, kwam een overigens zeer goed georganiseerde, geslaagde avond tot stand.
- 31-10 Yeah, Yeah, Yeah, hier waren ze dan : de vier herfstvakantiedagen.
- 12-11 De verjaardag van onze rektor. Door de voorzitter der leerlingenvereniging werd een tuinbloembak aangeboden.
- 14-11 Om vooral de kans niet te ontgaan om die goede oude vent op de voorste rij te gaan bezichtigen, kregen we hiervoor de laatste les vrij.
- 20-11 Voor het proefwerk Frans van 6D gaf de heer Bianchi deze tekst ter vertaling:
LINKS: Mme Taureau uit Bordeaux schrijft aan de paardenfokkerij te Lincoln (Lincolnshire) of ze haar een zwarte, Arabische merrie kunnen leveren, liefst nog voor Kerstmis, daar ze de merrie cadeau wil doen aan haar dochtertje Chevaline en het zo aardig zou vinden het dier bij de kerstboom te plaatsen, te meer daar het dan een jaar geleden is, dat Marie-Louise, het paard van haar dochtertje, is overleden na het eten van ingeblikte haver, tijdens een afschuwelijke jachtpartij bij de Engelse baron von Th., die zoals alle Engelsen, te gierig was om behoorlijke haver te serveren. Kunnen ze voor een aardige verpakking zorgen, liefst zo, dat je niet direct ziet dat het een paard is?
RECHTS: Mlle Horsey uit Lincoln antwoordt aan Mme T te B., dat het hun ten zeerste spijt niet te kunnen voldoen aan haar verzoek, daar zwarte merries zeer gewild zijn, tegenwoordig — sinds de Beatles deze paarden berijden — en de nieuwe veulens pas begin februari verwacht kunnen worden. De laatste merrie is juist gisteren verzonden aan gravin K. te K. Wel kunnen ze Mme T. op een wachtlijst plaatsen. Wellicht is ze dan tegen kerstmis 1965 aan de beurt. Ze hopen dat Mme zolang wil wachten, en bieden hierbij hun deelneming aan met het overlijden van Marie-Louise, maar geloven niet dat het in Engeland de gewoonte is om paarden slecht voedsel te geven. Madame bedoelt wellicht de Schotten?
. . . desgevraagd antwoordde dhr. Bianchi, slechts 1 kopje thee nodig gehad te hebben om bovenstaande correspondentie in elkaar te zetten.
- 21-11 Ongemerkt, terwijl U aan uw kopje thee leberde, werd de eer van het Pius X op grootse wijze hoog gehouden door Karin Brian en Rob Oostenbroek, die op de finale van de declamatiemiddagen resp. een tweede en een derde plaats behaalden.
- 24-11 Dat ging naar Den Haag toe, dat waren de 5 (h)aa(g) klassen.
- 26-11 Vanavond werd op de eerste sessie van de Stoa in dit schooljaar door het oude bestuur, na enige haperingen het nieuwe bestuur gekozen.
- 27-11 Wederom na enige haperingen kwam er een nieuw schoolbestuur tot stand in de Raadsvergadering.

- 30-11 Terwijl de eerste tot en met de vijfde klassers zich gingen bezinnen over de komende proefwerken trokken de zesde klassers zich in Aerdenhout terug om zich aldaar te bezinnen
- 2-12 De heer C Dijkhuis promoveerde tot doctor in de wis- en natuurkunde :
Proficiat :

5-12

was er ook dit jaar op school weer een Sintenpaar
misschien was er nu wel een verschil,
want de een was van goede wil
wat stafiger en waardiger
en d'ander zo op te merken
wat wilder en onbezadigder,
misschien wel door het harde werken
dat de Sinten moeten doen
voor het vullen van ieders hart en schoen
toch waren we allen weer even blij
dat de Sint ook nu weer zonder schromen
naar ons Pius X lyceum was gekomen,
want door hem kregen we een les extra vrij
en bovendien, gelukkig dat ik het nog merk,
voor zaterdag en maandag geen huiswerk.

het water slaat de rotsen
streelt zachtjes het strand,
verwringt zich in wielingen,
metamorfoseert zich in lucht.

de wind striemt snijdend de vlakke
dartelt bloemrijk door het lover,
krenkt stakingsloos de takken
verooft zich in cyclonen.

ik verwring me in de werkelijkheid,
streel slenterend het zijn,
verstrengel me met het leven
verweer, verteer, verstuij tot stof,

pieter monsmma

Voor de Junioren

Jeugdige heren
van 2 tot 16 jaar

Van Baerlestraat 10
telefoon: 73.34.40

The Society Shop

AMSTERDAM

HEREN- EN JONGENSKLEDING

Voor de Senioren

Van Baerlestraat 10
hk. P.C.Hoofstraat
telefoon: 79.12.53

Martin!

Koninginneweg 221
tel. 73.49.78.

SPECIALISTEN

in

vloerbedekking, tapijten, bedden,
dekens

Speciaal voor leerlingen van L.O.-, M.U.L.O.- en V.H.M.O.-scholen

BIJLESSEN IN:
(desgewenst aan huis)

REKENEN - WISKUNDE
NATUUR- EN SCHEIKUNDE

JAC. JANSEN

POSTBUS 1563

AMSTERDAM

HANDELSOPLEIDING
DINKGREVE
WILLEMSPARKWEG 31
AMSTERDAM-ZUID
TÉLEFOON 71 24 04

Succes door energie!

Handelsopleiding

II. J. B. Dinkgreve

Boekhouden M.O. - S.P.D. - M.B.A. - Praktijk-
diploma's Boekhouden en talen. Typen en Steno
Middenstandsdiplooma (officiële I.M.O. opleiding)

Lid V.D.P.I.H.

Lesadressen: Willemsparkweg 31 - Da Costakade 102
Jan de Louterstraat 40, Sloterveer

PIUS X
BOEKHANDEL
ANNEX KUNSTHANDEL
SCHOOLBOEKHANDEL
GEVESTIGD SINDS 1924
WETT. GED.

SNELLE LEVERING
VAN ALLE
STUDIEBOEKEN

UITSLUITEND
HET
GOEDE BOEK

*Het Betere genre
religieuze artikelen*

AMSTERDAM C — RAADHUISSTRAAT 35 — TEL. (0 20) 24 74 88*
(2 LUNEN)

DE BOEKENLEVERANCIER VAN HET PIUS X LYCEUM